

Behoeftesonderzoek zwembad Nijmegen

Behoeftesonderzoek naar vraag en aanbod van zwembad in de
gemeente Nijmegen

Datum:

3 november 2017

Opdrachtgever

Gemeente Nijmegen

Versie / status

1.0 - Definitief

Geschreven door:

Thijs Spreen Brouwer – TREEM
Mark Bennenbroek – TREEM
Corry Floor – Mulier Instituut

Aantal pagina's:

48

Ons kenmerk:

N2017.029.001

Colofon

Dit is een rapportage opgesteld door TREEM bv, in opdracht van de gemeente Nijmegen.

Contact:

TREEM bv
Jaap Bijzerweg 8d
3446 CR Woerden
Nederland
+31 (0)85 303 34 18
info@treem.nl

De in deze rapportage afgebeelde/opgenomen gegevens, waaronder begrepen teksten, berekeningen, producten, foto's, illustraties, grafisch materiaal, (handels)namen, woordmerken en logo's, zijn eigendom van TREEM bv en worden beschermd door auteursrecht, merkenrecht en/of enig ander intellectueel eigendomsrecht. Het gebruik of registratie van intellectuele eigendomsrechten van TREEM bv is voorbehouden aan TREEM bv en is in geen enkele situatie toegestaan tenzij TREEM bv daarvoor uitdrukkelijke toestemming heeft verleend.

© TREEM bv, 3 november 2017

Samenvatting

De gemeente Nijmegen heeft de ambitie om de komende decennia de Nijmeegse burgers te (blijven) faciliteren met zwemfaciliteiten die aansluiten bij de aanwezige zwembehoefte. Om dat te realiseren, werkt de gemeente aan een toekomstvisie op zwemmen. Als onderdeel van deze toekomstvisie, heeft de gemeente een behoefteonderzoek laten uitvoeren door TREEM, in samenwerking met het Mulier Instituut.

Voor dit onderzoek is gekeken naar de verwachte demografische ontwikkeling en zijn een aantal primaire stakeholders gesproken. Een belangrijk aspect van dit behoefteonderzoek is dat onderscheid wordt gemaakt tussen een vijftal hoofdactiviteiten, waardoor per activiteit specifiek inzichtelijk gemaakt kan worden of vraag naar en aanbod van zwemwater op elkaar aansluiten. Het betreft:

- zwemonderwijs;
- banenzwemmen;
- sport;
- doelgroepactiviteiten;
- vrij zwemmen.

Nijmegen heeft op dit moment drie openbare overdekte zwembaden, Zwembad West, het Erica Terpstrabad en zwembad Dukenburg. De afgelopen jaren is het totale bezoekaantal van de drie zwembaden gestegen tot ruim 515.000 bezoeken per jaar. Inwoners van Nijmegen moeten gemiddeld bijna 2,5 kilometer reizen naar het dichtstbijzijnde overdekte openbare zwembad. Met name inwoners van de stadsgebieden Lindenholt, Nijmegen-Zuid en Nijmegen Noord hebben een langere reisafstand tot het dichtstbijzijnde zwembad.

De drie zwembaden hebben samen 2.862,5 m² zwemwater beschikbaar. Nijmegen heeft daarmee, in vergelijking met een aantal andere gemeenten, relatief veel zwemwater. Doordat niet alle bassins geschikt zijn voor alle hoofdactiviteiten, verschilt het beschikbare zwemwater per activiteit van 1.275 m² voor sport tot 2.037,5 m² voor zwemonderwijs.

De twee exploitanten van de zwembaden, N.V. Sportfondsen Nijmegen en Stichting Zwembad Dukenburg, zijn over het algemeen tevreden over de huidige situatie. De georganiseerde gebruikers, verenigd in Platform Zwemmen, hebben vrijwel allemaal aangegeven meer zwemwater te willen huren. Op de (vaak gewenste) primetime uren is dit echter niet mogelijk.

Het inwoneraantal van de gemeente Nijmegen zal tot 2035 met ruim 17 procent toenemen. Deze groei zal met name plaatsvinden in Nijmegen Noord. De grootste groei zal plaatsvinden in de groep 65-plus. Deze demografische ontwikkelingen zorgen voor een veranderende vraag naar zwemwater. Dit heeft met name gevolgen voor de vraag naar zwemwater ten behoeve van zwemonderwijs, sport en banenzwemmen.

De belangrijkste aanbevelingen aan de gemeente Nijmegen luiden:

1. monitor de groei in Nijmegen-Noord en bekijk of het potentiële extra bezoek ten gunste komt aan de Nijmeegse zwembaden;
2. er wordt aanbevolen om bij nieuwbouw de gestelde definities voor zwemwater, met name voor sport, als uitgangspunt te nemen;
3. houdt rekening met de maximale levensduur van de huidige zwembaden én de demografische ontwikkelingen van Nijmegen-Noord en maak vanuit de toekomstvisie op zwembaden keuzes ten aanzien van spreiding en configuratie van badwater.

Inhoudsopgave

Colofon.....	2
Samenvatting	3
Inhoudsopgave	4
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding onderzoek.....	5
1.2 Toekomstbestendig planningsinstrument	5
1.3 Leeswijzer.....	6
1.4 Dankwoord	6
2 Huidige situatie	7
2.1 Bestaande zwembaden	7
2.2 Spreiding van zwembaden en reisafstanden.....	8
2.3 Bezoekaantal	10
2.4 Beschikbaar zwemwater Nijmegen.....	11
2.5 Vergelijking zwemwater met andere gemeenten	12
3 Demografische ontwikkeling.....	13
3.1 Demografische ontwikkelingen.....	13
3.2 Trends & ontwikkelingen (zwem)sport	15
4 Ervaringen stakeholders	17
4.1 Zwembadexploitanten.....	17
4.2 Georganiseerde gebruikers.....	21
4.3 Commerciële zwemlesaanbieders.....	23
4.4 Input stadspanel.....	24
5 Toekomstige vraag naar zwemwater.....	32
5.1 Toepassing planningsinstrument.....	32
5.2 Zwemonderwijs	33
5.3 Banenzwemmen.....	34
5.4 Sport.....	35
5.5 Doelgroepactiviteiten.....	37
5.6 Vrij zwemmen	39
5.7 Ontwikkelingen stadsgebieden	39
6 Conclusies en aanbevelingen	43
6.1 Algemene conclusies.....	43
6.2 Aanbevelingen	45
Bijlage 1 - Toelichting planningsinstrument.....	47

1 Inleiding

1.1 Aanleiding onderzoek

De gemeente Nijmegen heeft de ambitie om de komende decennia de Nijmeegse burgers te (blijven) faciliteren met zwemfaciliteiten die aansluiten bij de aanwezige zwembehoefte. Op dit moment beschikt Nijmegen over een drietal overdekte publieke zwemaccommodaties, te weten Zwembad West, het Erica Terpstrabad en zwembad Dukenburg. Op de lange termijn ziet de gemeente enkele relevante ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de vraag naar en aanbod van zwemwater binnen de gemeente. Het gaat hierbij enerzijds om demografische ontwikkelingen (een verwachte groei van Nijmegen Noord en verwachte vergrijzing in andere stadsgebieden). Anderzijds geldt dat twee van de drie zwemaccommodaties begin jaren '70 van de vorige eeuw zijn gebouwd en dat daarmee de maximale levensuur van de zwemaccommodaties in zicht komt.

Deze relevante ontwikkelingen zorgen ervoor dat een brede toekomstvisie op de overdekte zwemaccommodaties gewenst is, zodat besluiten genomen kunnen worden over renovatie of nieuwbouw van de bestaande accommodaties. Als onderdeel van de brede toekomstvisie, laat de gemeente een behoeftenonderzoek uitvoeren om inzicht te krijgen in de huidige en toekomstige vraag naar zwemwater en in hoeverre het aanbod van zwemwater daarop aansluit.

De gemeente Nijmegen heeft TREEM gevraagd om een behoeftenonderzoek uit te voeren. TREEM werkt hierin samen met het Mulier Instituut. In 2016 hebben zij samen een planningsinstrument ontwikkeld dat nu voor de gemeente Nijmegen wordt ingezet. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek, kan de gemeente Nijmegen keuzes maken ten aanzien van aantal, spreiding en faciliteiten van de zwemaccommodaties.

1.2 Toekomstbestendig planningsinstrument

Om een optimale verhouding te krijgen tussen het aanbod van zwemwater en de vraag naar zwemwater, is een planningsinstrument ontwikkeld voor openbare zwembaden. Met dit instrument wordt beoogd om inzichtelijk te maken of er te veel of te weinig zwemwater beschikbaar is en waar eventuele knelpunten zich voordoen. In algemene zin wordt zwemwater veelal ingezet ten behoeve van verschillende verschijningsvormen die allemaal een eigen karakter kennen. Dit maakt het lastig om één norm te hanteren, die voor alle activiteiten geldt. Een belangrijk onderdeel van het planningsinstrument is dat onderscheid gemaakt wordt naar een vijftal hoofdactiviteiten, te weten:

- zwemonderwijs (leszwemmen en schoolzwemmen);
- banenzwemmen;
- sport;
- doelgroepactiviteiten;
- vrij zwemmen.

Er wordt vervolgens inzichtelijk gemaakt hoeveel zwemwater beschikbaar is en hoeveel zwemwater er beschikbaar zou moeten zijn, nu en in de toekomst.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk twee van dit behoefteonderzoek wordt ingegaan op de huidige situatie. In hoofdstuk drie wordt de demografische ontwikkeling tot 2035 geschetst. Het vierde hoofdstuk gaat in op de ervaringen van de stakeholders. In het vijfde hoofdstuk wordt de werking van het planningsinstrument toegelicht en wordt ingegaan op het benodigde zwemwater. Tot slot worden in hoofdstuk zes de belangrijkste conclusies en aanbevelingen benoemd.

1.4 Dankwoord

Een aantal organisaties heeft meegewerkt, waardoor dit behoefteonderzoek kon worden uitgevoerd. Onze dank gaat uit naar:

- de georganiseerde gebruikers van de Nijmeegse zwembaden, vertegenwoordigd in Platform Zwemmen;
- de exploitanten van de Nijmeegse zwembaden, N.V. Sportfondsen Nijmegen en Stichting zwembad Dukenburg;
- de commerciële zwemlesaanbieders;
- de burgers die middels het stadspanel de vragenlijst hebben ingevuld;
- de gemeente Nijmegen.

2 Huidige situatie

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de huidige Nijmeegse situatie. Daarbij worden de bestaande zwembaden nader omschreven, evenals de spreiding van de zwembaden binnen de gemeente, de reisafstanden naar de zwembaden, de jaarlijkse bezoekaantallen en de totale beschikbaarheid aan zwemwater.

2.1 Bestaande zwembaden

De gemeente Nijmegen beschikt over drie openbaren overdekte¹ zwemaccommodaties. De drie openbare overdekte zwemaccommodaties in Nijmegen zijn:

- zwembad West;
- het Erica Terpstrabad;
- zwembad Dukenburg.

Twee van de drie zwembaden worden geëxploiteerd door N.V. Sportfondsen Nijmegen (hierna sportfondsen), namelijk Zwembad West en het Erica Terpstrabad. Zwembad Dukenburg wordt sinds 1 juli 2016 geëxploiteerd door Stichting Zwembad Dukenburg. Hierna volgt een korte beschrijving van deze drie zwembaden.

2.1.1 Zwembad West

Zwembad West is begin jaren '70 van de vorige eeuw gebouwd. Het zwembad beschikt over een 6-baans 50 meter bad, twee instructiebaden van respectievelijk 200 m² en 100 m², een recreatiebad van 625 m², een peuterbad en een kleuterbad. Daarnaast heeft het zwembad de beschikking over twee buitenbaden en een ligweide.

Genoemde recreatiebassins (recreatiebad, peuterbad en kleuterbad en één instructiebad) zijn eind jaren '90 bijgebouwd, waarmee Zwembad West een groot recreatief karakter kreeg. Daarnaast wordt het zwembad onder meer gebruikt voor zwemles, banenzwemmen, verenigingszwemmen en diverse doelgroepactiviteiten.

2.1.2 Zwembad Erica Terpstrabad

Het Erica Terpstrabad is in 2013 geopend als vervanging van het zwembad Oost en bestaat uit een 8-baans 25 meter bad en een instructiebad van 25x10 meter. Het bad heeft met name een sport- en instructiekarakter en wordt veel gebruikt door verenigingen. Leden van het Universitair Sportcentrum en de Studentenzwemvereniging maken ook veel gebruik van het Erica Terpstrabad.

Daarnaast is in het zwembad ruimte voor activiteiten zoals zwemlessen, banenzwemmen, medisch zwemmen, diverse doelgroepactiviteiten en gezinszwemmen.

2.1.3 Zwembad Dukenburg

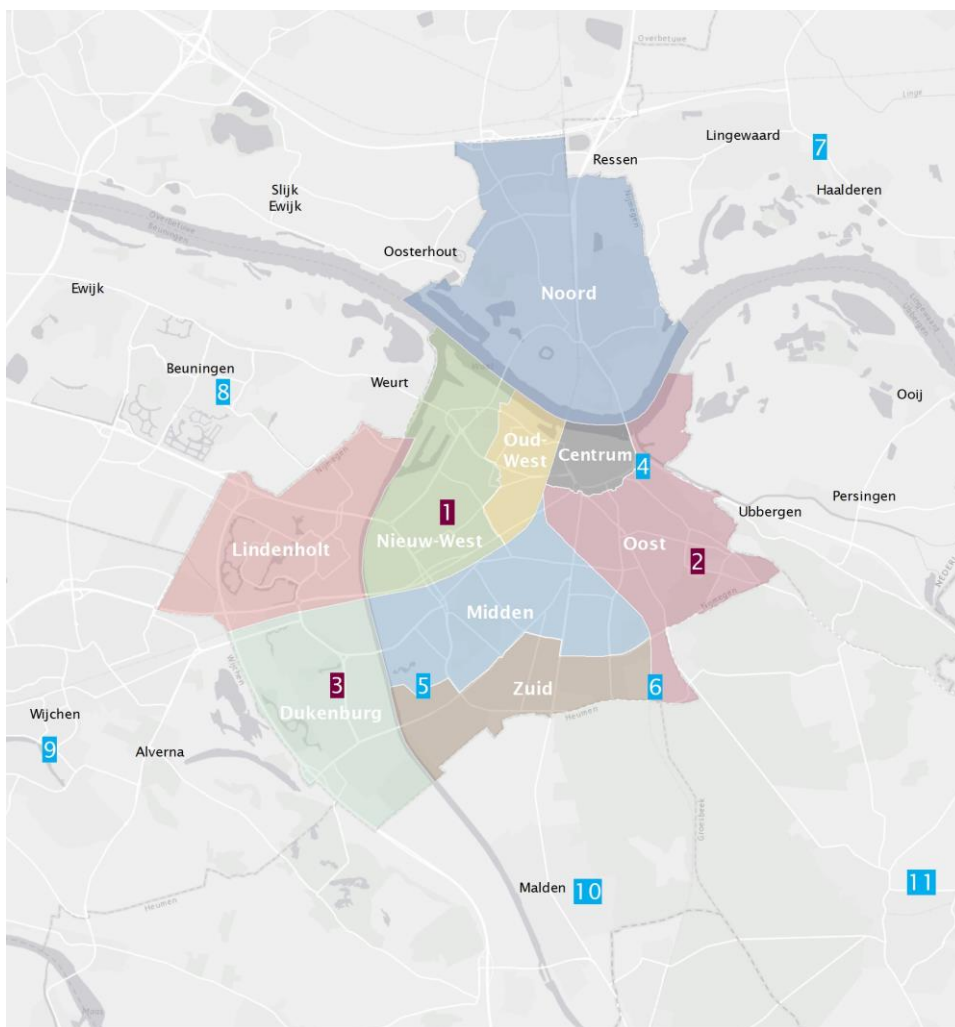
Zwembad Dukenburg is, net als Zwembad West, eveneens in de jaren '70 gebouwd. Dit zwembad beschikt over een 5-baans 25 meter bad en een instructiebad van 100 m². Het onderscheid zich door zijn wijkfunctie. Het zwembad is geschikt voor doelgroepactiviteiten en instructiezwemmen. Daarnaast wordt het zwembad ook gebruikt voor banenzwemmen, gezinszwemmen en verenigingszwemmen.

¹ In de gemeente Nijmegen is ook een openbaar buitenbad, zwembad De Goffert, maar deze wordt in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

2.2 Spreiding van zwembaden en reisafstanden

Kaart 1 laat de locatie van de zwemaccommodaties binnen de gemeente zien. Naast de drie openbare zwembaden zijn ook de andere zwemvoorzieningen in de omgeving van Nijmegen opgenomen. Alle zwembaden in de gemeente Nijmegen liggen ten zuiden van de Waal. Nijmegen-Noord heeft geen zwembad.

Kaart 1 - Zwembaden omgeving gemeente Nijmegen, 2017

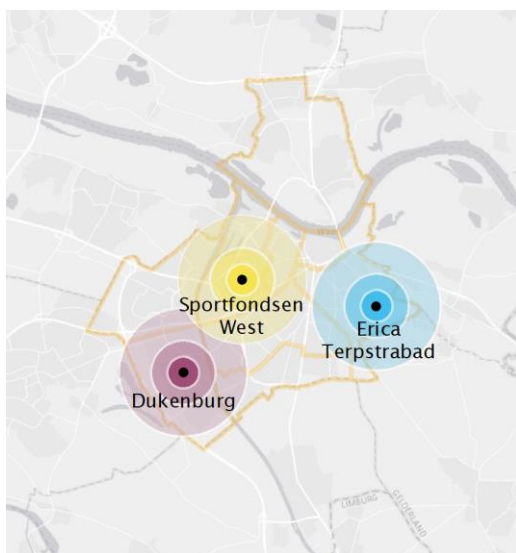

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut, 2017

- 1) Sportfondsen: Zwembad West
- 2) Sportfondsen: Erica Terpstra
- 3) Zwembad Dukenburg
- 4) Amrath Hotel Belvoir
- 5) De Winkelsteeg
- 6) Sauna en Beauty, De Thermen
- 7) Laco Sportcentrum Bommel
- 8) Zwembad de Plons
- 9) Zwembad de Meerval
- 10) Laco Malden
- 11) Zwembad De Lubert

Op kaart 2 is de verdeling van de Nijmeegse publiek-toegankelijke zwembaden te zien met cirkels van 500 meter, 1000 meter en 2000 meter om het zwembad. Mensen die buiten deze cirkels wonen, moeten meer dan twee kilometer reizen om een zwembad te bezoeken. Met name inwoners uit de gebieden Lindenholt, Nijmegen Zuid en Nijmegen Noord moeten meer dan twee kilometer reizen.

Kaart 2 - Openbare overdekte zwembaden in Nijmegen met spreidingsgebied, 2017

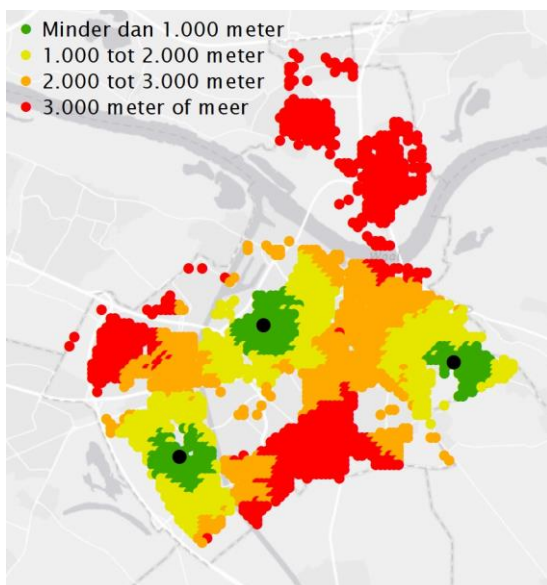

500, 1000, 2000 meter

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut, 2017

Kaart 3 geeft de afstand tot het dichtstbijzijnde zwembad voor de inwoners van Nijmegen (2016) weer. De groene kleur betekent dat mensen minder dan één kilometer moeten reizen tot het dichtstbijzijnde zwembad. Geel betekent één tot twee kilometer. Oranje geeft twee tot drie kilometer weer en de categorie rood betreft drie kilometer of meer. Op de plekken waar geen kleur is weergegeven, wonen geen of maar zeer beperkt inwoners (industriegebied of niet bebouwd).

Kaart 3 - Reisafstanden inwoners gemeente Nijmegen tot dichtstbijzijnde zwembad

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut, 2017

Gemiddeld gezien is de afstand in Nederland naar een zwemaccommodatie 2,3 kilometer. 77 procent van de Nederlandse bevolking woont binnen drie kilometer van een zwembad². Voor Nijmegen geldt dat de gemiddelde afstand tot een openbaar overdekt zwembad in Nijmegen meer dan 2,3 kilometer is, namelijk bijna 2,5 kilometer. De gemiddelde reisafstanden verschillen per stadsgebied, van 1.200 meter tot het dichtstbijzijnde zwembad in Nieuw-West tot gemiddeld 5.840 meter tot het dichtstbijzijnde zwembad in Noord. Met name de bevolking in de wijken Lindenholt, Nijmegen Zuid en Nijmegen Noord hebben een langere reisafstand tot het dichtstbijzijnde zwembad (tabel 1). Zoals in kaart 1 is weergegeven, zijn in de directe omgeving van Nijmegen een aantal zwembaden gevestigd. De gemiddelde reisafstand tot het dichtstbijzijnde zwembad (inclusief zwembaden buiten de gemeentegrenzen), is maar minimaal kleiner (tabel 1).

Tabel 1 - Gemiddelde reisafstand in meters per stadsgebied tot het dichtstbijzijnde openbare overdekte zwembaden.

	Reisafstand tot Nijmeegse baden	Reisafstand tot dichtstbijzijnde zwembad (inclusief zwembaden buiten Nijmegen)
Nieuw-West	1.200	1.200
Dukenburg	1.270	1.270
Oud-West	1.660	1.660
Oost	1.930	1.930
Midden	2.520	2.520
Centrum	2.760	2.760
Lindenholt	3.140	3.070
Zuid	3.230	3.220
Noord	5.840	5.660
Gemeente Nijmegen	2.480	2.450

2.3 Bezoekeraantal

De drie openbaar toegankelijke zwembaden hadden in 2016 samen ruim 515.000 bezoeken. Het totale bezoek is de afgelopen jaren toegenomen: in 2013 waren er in totaal ongeveer 425.500 bezoeken. In onderstaande tabel is het bezoekeraantal van de afgelopen zes jaar weergegeven. Wat opvalt is dat vanaf 2014 weer een stijgende lijn is in het totale bezoek. Dit is grotendeels te verklaren doordat het nieuwe Erica Terpstrabad meer bezoeken heeft gehad dan het vorige zwembad Oost. Een nieuw en groter zwembad kan daarmee leiden tot nieuwe vraag. Daarnaast kan het aantal beschikbare uren voor recreatief zwemmen zijn vergroot, maar dat is niet onderzocht.

² Van der Poel, H. & Wezenberg-Hoenderkamp, K. & Hoekman, R. (2016) Sportaccommodaties in Nederland. Utrecht: Mulier Instituut.

Tabel 2 – Bezoekaantal Nijmeegse zwembaden^{3 4}

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
zwemles	74.000	70.500	66.900	51.300	51.900	62.600
scholen	62.100	36.900	31.400	37.600	38.800	31.800
recreatief zwemmen	160.700	167.900	163.000	194.700	225.500	244.600
sport	118.100	118.000	121.300	130.700	128.600	112.900
doelgroepactiviteiten	38.100	41.900	43.200	49.000	55.000	65.900
Totaal	453.000	435.200	425.800	463.300	499.800	517.800

De categorie recreatief zwemmen is een combinatie van banenzwemmen en vrij zwemmen (zie ook de hoofdactiviteiten die in het kader van voorliggend onderzoek worden gehanteerd in § 1.2). Deze categorie is het meeste toegenomen vanaf 2014. Dit heeft grotendeels te maken met de komst van het nieuwe Erica Terpstrabad. Het bezoekaantal vanuit scholen is in de loop der jaren afgenomen. Dit komt doordat het klassieke schoolzwemmen voor basisscholen is gestopt.

2.4 Beschikbaar zwemwater Nijmegen

De drie zwemaccommodaties hebben samen acht bassins. Er zijn drie wedstrijdbaden, vier instructiebaden en één recreatiebad. In totaal beschikt Nijmegen over 2.862,5 m² zwemwater⁵. Zoals in § 1.2 is toegelicht, maakt het planningsinstrument onderscheid naar vijf hoofdactiviteiten met een verschillend karakter. Voor alle activiteiten is gedefinieerd aan welke eisen voor wat betreft lengte, breedte, totale oppervlakte, diepte en watertemperatuur een bassin moet voldoen om geschikt te worden geacht voor de in § 1.2 genoemde hoofdactiviteiten⁶. In tabel 3 is op basis daarvan inzichtelijk gemaakt hoeveel zwemwater per type activiteit beschikbaar is.

Tabel 3 – Totale zwemwatercapaciteit gemeente Nijmegen

	bassins	beschikbaar zwemwater
totaal	8	2.862,5 m²
<i>waarvan geschikt voor:</i>		
zwemonderwijs	5	2.037,5 m ²
banenzwemmen	3	1.587,5 m ²
sport	2	1.275,0 m ²
doelgroepzwemmen	6	1.712,5 m ²
vrij zwemmen	6	1.587,5 m ²

Uit tabel drie blijkt dat, op basis van de gestelde definitie, bassins geschikt kunnen zijn voor meerdere activiteiten. Het aantal bassins – en de oppervlakte van deze bassins – dat geschikt is voor een activiteit, is van invloed op het beschikbare zwemwater per activiteit. Van de 2.862,5 m² zwemwater in de gemeente, is het meest geschikt voor de categorie zwemonderwijs (zwemles). De categorie sport heeft het minste zwemwater beschikbaar, namelijk 1.275,0 m².

³ Het bezoekaantal in 2011 en 2012 is van West, Dukenburg en Zwembad Oost. Vanaf 2013 is het bezoekaantal van West, Dukenburg en het Erica Terpstrabad.

⁴ Het bezoekaantal is exclusief het bezoek aan buitenbad De Goffert, maar inclusief bezoeken voor het buitenbad van Zwembad West.

⁵ Exclusief de oppervlakten van kleuter-, peuter- en buitenbaden.

⁶ De definities per activiteit worden toegelicht in hoofdstuk 5.

2.5 Vergelijking zwemwater met andere gemeenten

Om een beeld te krijgen hoe het zwemwater in de gemeente Nijmegen zich verhoudt tot het beschikbare zwemwater in andere gemeenten, is een vergelijking gemaakt. De gemeenten waarmee Nijmegen wordt vergeleken, zijn uitgekozen op basis van gemeentegrootte en het aantal zwembaden. De capaciteit is vergeleken in vierkante meters (absoluut) en in oppervlakte per 100 inwoners. Nijmegen heeft het meeste beschikbare zwemwater ten opzichte van de vergelijkbare gemeenten. Ook voor de beschikbare oppervlakten per 100 inwoners geldt dat Nijmegen meer zwemwater beschikbaar heeft. Met name voor de categorieën zwemonderwijs, sport en banenzwemmen is er, in vergelijking met de andere gemeente, meer zwemwater beschikbaar.

Tabel 4 - Zwemwatercapaciteit in Nijmegen en vergelijkbare gemeenten.

Stad	Nijmegen	Haarlem	Enschede	Arnhem	Den Bosch
inwoneraantal	168.292	158.123	158.586	150.823	151.608
zwembaden	3	2	3	2	2
oppervlakte zwemwater (m²)					
totaal	2.863	1.337	1.940	1.510	1.559
zwemonderwijs	2.038	1.087	1.150	1.265	784
sport	1.275	750	0 ⁷	1.125	375
banenzwemmen	1.588	1.087	1.000	1.125	1.063
doelgroepzwemmen	1.713	1.337	1.940	760	1.088
vrij zwemmen (zonder peuter/kleuter)	1.588	1.337	1.940	760	1.184
oppervlakte per 100 inwoners					
totaal	1,7	0,8	1,2	1,0	1,0
zwemonderwijs	1,2	0,7	0,7	0,8	0,5
sport	0,8	0,5	0,0	0,7	0,2
banenzwemmen	0,9	0,7	0,6	0,7	0,7
doelgroepzwemmen	1,0	0,8	1,2	0,5	0,7
vrij zwemmen (zonder peuter/kleuter)	0,9	0,8	1,2	0,5	0,8

Bron: Mulier Instituut verzamelde data.

⁷ Enschede heeft drie bassins die wat betreft oppervlakten geschikt zijn voor de zwemsport, maar de temperatuur van deze drie bassins is te hoog om te kunnen voldoen aan de gestelde eisen.

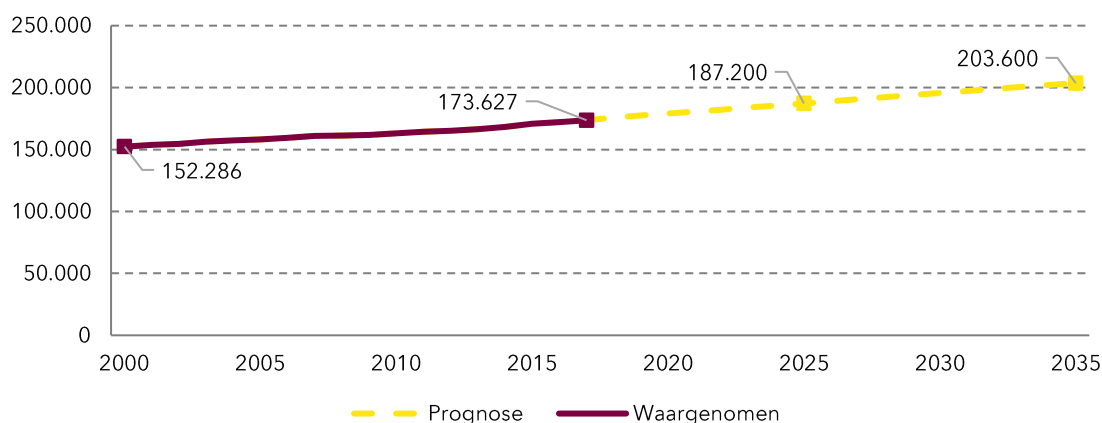
3 Demografische ontwikkeling

In het vorige hoofdstuk is de huidige situatie ten aanzien van de zwemaccommodaties in kaart gebracht (aanbod). Om een antwoord te kunnen geven op de vraag of er in de toekomst een balans is tussen vraag naar en aanbod van zwemwater, is het relevant om verwachte ontwikkelingen te schetsen die van invloed kunnen zijn op de veranderende vraag naar zwemwater. In dit hoofdstuk wordt de demografische ontwikkeling van Nijmegen uitgewerkt en wordt ingegaan op enkele trends en ontwikkelingen.

3.1 Demografische ontwikkelingen

In de afgelopen jaren heeft Nijmegen een bevolkingsgroei meegemaakt van circa 152.250 inwoners in 2000 naar circa 173.750 inwoners in 2017 (+14%). De verwachting is dat de totale bevolking van de gemeente tot en met 2035 verder toeneemt tot circa 203.600 inwoners⁸ (+17% ten opzichte van 2017; figuur 1).

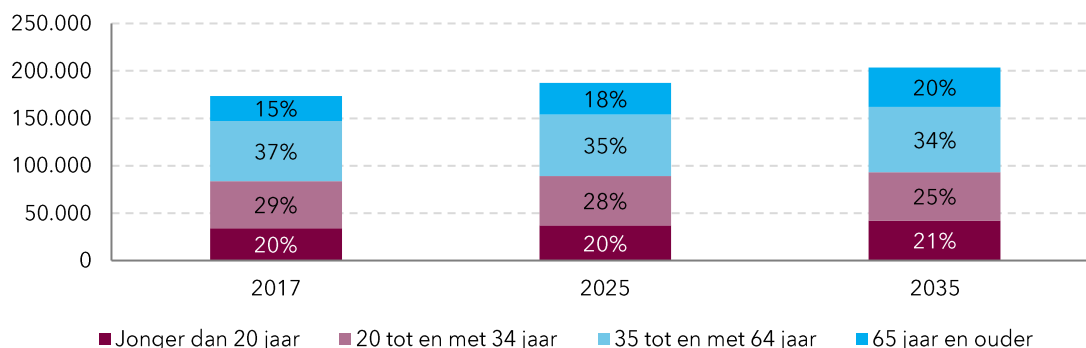
Figuur 1 - (Verwachte) bevolkingsontwikkeling gemeente Nijmegen, 2000-2035

Bron: Gemeentelijke Basisadministratie, Gemeente Nijmegen (2017); PBL/CBS regionale bevolkings- en huishoudensprognose 2016-2040. Bewerking: Mulier Instituut.

Het aantal inwoners in elke leeftijdsklasse zal toenemen (figuur 2). De grootste absolute en relatieve toename zal plaatsvinden in de leeftijdsklasse 65 jaar en ouder (+15.300/+58%).

Figuur 2 - (Verwachte) bevolkingssamenstelling gemeente Nijmegen, 2017, 2025 en 2035.

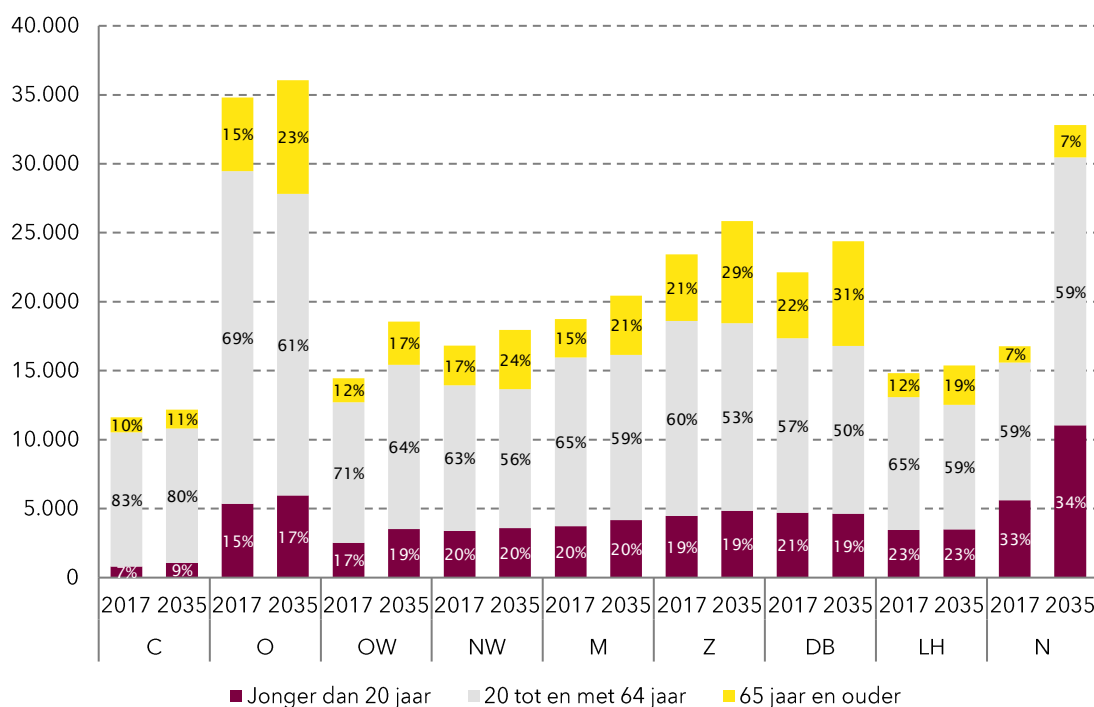
Bron: Gemeentelijke Basisadministratie, Gemeente Nijmegen (2017); PBL/CBS regionale bevolkings- en huishoudensprognose 2016-2040. Bewerking: Mulier Instituut.

⁸ De bevolkingsprognoses van CBS/PBL voor de gemeente Nijmegen zijn vergeleken met andere prognoses relatief hoog. Primos gaat uit van circa 188.000 inwoners in 2035.

Er is daarnaast gekeken naar de ontwikkelingen in de verschillende stadsdelen. Voor Nijmegen is gekeken naar negen stadsdelen, te weten: Centrum, Dukenburg, Lindenholt, Midden, Nieuw-West, Noord, Oost, Oud-West, Zuid. De stadsdelen laten een duidelijk verschil in bevolkingsopbouw zien (figuur 3). Het stadsdeel Oost is wat betreft inwoneraantal het grootst met circa 34.750 inwoners. Centrum is wat betreft aantal inwoners bijna twee keer zo klein en is daarmee het stadsdeel met de minste inwoners. In Centrum is slechts zeven procent van de inwoners onder de twintig jaar, terwijl in Noord een derde tot deze leeftijdscategorie behoort. Het percentage 65-plussers is daarentegen het laagst in Noord, terwijl in Zuid en Dukenburg ruim één op de vijf inwoners de 65 jaar is gepasseerd.

De verwachte bevolkingsgroei van de gemeente Nijmegen komt grotendeels voor rekening van Nijmegen Noord. Dit stadsdeel zal in 2035 circa 16.000 inwoners meer hebben (+96% ten opzichte van 2017). In de overige stadsdelen zal eveneens een bevolkingsgroei plaatsvinden. Behalve in Noord, zal in deze stadsdelen het veelal verband houden met een toename van het aantal 65-plussers. In Noord heeft de groei vooral betrekking op de leeftijdsklassen jonger dan 20 jaar en 35 tot en met 64 jaar.

Figuur 3 - (Toekomstige) bevolkingsopbouw gemeente Nijmegen, naar stadsgebied, 2017 en 2035.

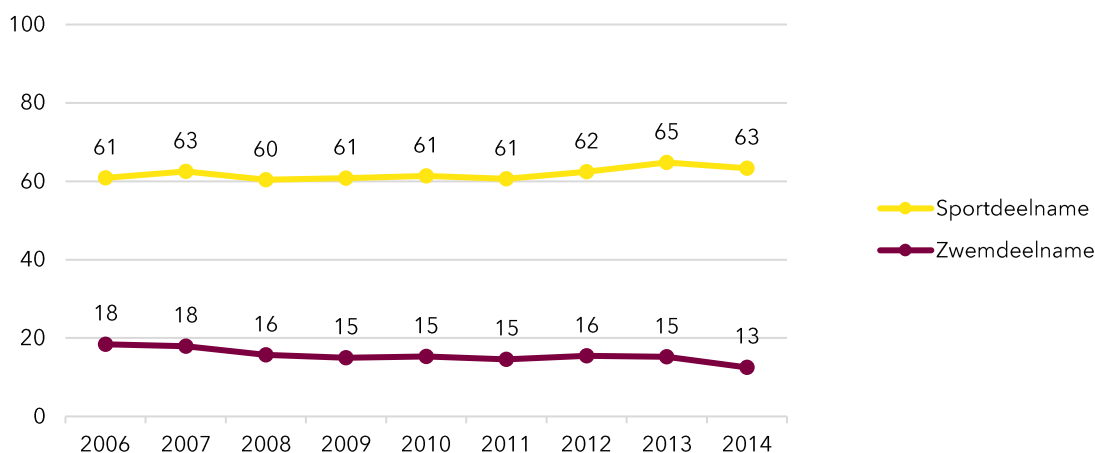
C = Centrum, O = Oost, OW = Oost-West, NW = Nieuw-West, M = Midden, Z = Zuid, DB = Dukenburg, LH = Lindenholt, N = Noord

Bron: Gemeentelijke Basisadministratie, Gemeente Nijmegen (2017); Demografische Verkenning 2015, Gemeente Nijmegen (2015); PBL/CBS regionale bevolkings- en huishoudensprognose 2016-2040. Bewerking: Mulier Instituut.

3.2 Trends & ontwikkelingen (zwem)sport

In de afgelopen vijftien jaar viel te zien dat de sportdeelname in Nederland, na een periode van groei, inmiddels stabiel is. Het landelijke sportdeelnamecijfer is stabiel (circa 65%), evenals de mate waarin de Nederlander lid is van een sportvereniging (ca. 30%). De landelijke zwemdeelname is daarentegen de laatste jaren afgenomen. Lag de zwemdeelname in 2006 nog op 18 procent, in 2014 is deze gedaald naar 13 procent.

Figuur 4 - Landelijke sport- en zwemdeelname in procenten (minimaal 12 keer per jaar)

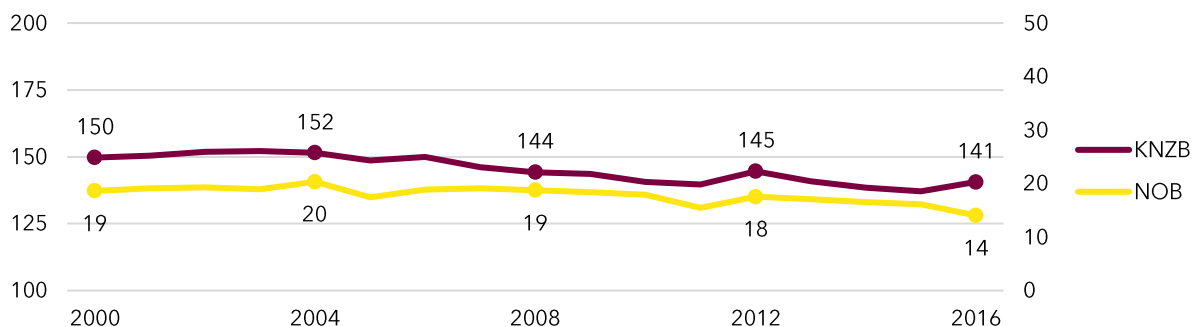
Bron: OBiN 2010-2011 en 2013-2014, bewerking: Mulier Instituut

Om naast de algemene zwemdeelname een indicatie te geven over de georganiseerde sport, is ook het aantal leden van de Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB) bekeken. Het aantal zwemleden bij de KNZB neemt landelijk langzaam af (figuur 5). Tussen 2000 en 2016 zag de KNZB haar ledental dalen met bijna 9.000 leden.

Er is gebleken dat in de periode 2000-2011 (voornamelijk) senioren hun lidmaatschap hebben opgezegd, terwijl in de periode 2012-2015 (voornamelijk) junioren. Het aantal seniorenleden in 2015 ligt boven het aantal in 2000 (+7%), terwijl het aantal junioren juist lager ligt (-18%).

In figuur 5 staan ook de ledenaantallen van de Nederlandse Onderwatersport Bond. Ook deze bond heeft te maken met een daling van het ledenaantal. Van bijna 19.000 leden in 2000 naar 14.000 leden in 2016. De ledenaantallen van de Reddingsbrigade zijn niet opgenomen in figuur 5. Deze zijn sinds 2012 bijgehouden en laten een stabiel ledental zien van ongeveer 23.000 leden die zijn aangesloten.

Figuur 5 - Aantal lidmaatschappen bij de KNZB en de NOB, 2000-2016, aantallen x 1.000

Bron: NOC*NSF 2000-2016, bewerking: Mulier Instituut

In Nijmegen is sprake van een toename van het aantal leden bij KNZB verenigingen. Nijmegen heeft drie zwemverenigingen die bij de KNZB zijn aangesloten. In 2012 hadden deze verenigingen samen nog 1.140 leden. In 2016 was dat aantal gegroeid naar 1.352 leden. In onderstaande tabel is te zien hoe het ledenaantal zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld. Vooral het aantal leden in de leeftijdscategorie van 0 tot en met 19 jaar is sterk toegenomen. Voor een deel kan dit verklaard worden doordat kinderen zwemles kunnen volgen bij een vereniging, maar dat ze hiervoor wel lid moeten zijn van de vereniging.

Tabel 5 - Ledenontwikkeling Nijmeegse verenigingen, aangesloten bij de KNZB.

Leeftijdscategorie	2012	2013	2014	2015	2016
0-19 jaar	663	720	722	827	840
20-34 jaar	218	242	207	214	246
35-64 jaar	221	185	187	210	237
65 jaar en ouder	38	39	41	31	29
Totaal	1.140	1.186	1.157	1.282	1.352

Het gebruik van het zwembad als sportaccommodatie⁹ is dalend. In 2011 maakte nog 16 procent van de bevolking gebruik van een zwembad, in 2014 was dit gedaald naar 14 procent. Landelijke gegevens, betreffende de leeftijdsklassen die de voornaamste gebruikers zijn van zwembaden laten zien het gebruik afneemt met de leeftijd. Met name de categorie 6-11 jaar maakt veel gebruik van het zwembad. Deze groep is buiten het leeszwellen en vrij zwemmen om vaker in het zwembad te vinden als deelnemer van sportactiviteiten.

Tabel 6 - Gebruik overdekte zwembaden 2014 naar leeftijdsklasse, percentage van de Nederlandse bevolking

	Overdekt zwembad
6-79 jaar	14%
6-11 jaar	30%
12-17 jaar	13%
18-24 jaar	16%
25-34 jaar	18%
35-49 jaar	13%
50-64 jaar	11%
65-79 jaar	10%

Bron: OBiN 2013-2014

⁹ Het gebruik van het zwembad voor zwemles en vrij zwemmen wordt hierin niet meegenomen. Dit gaat dus over de categorieën banenzwemmen, verenigingszwemmen en doelgroepen zwemmen.

4 Ervaringen stakeholders

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de ervaringen van een aantal primaire stakeholders. Het doel hiervan is om meer achtergrondinformatie te krijgen over de huidige situatie ten aanzien van de zwembaden in Nijmegen. Tevens zijn de stakeholders gesproken om inzicht te krijgen in de wensen ten aanzien van het toekomstig gebruik. Voor dit onderzoek zijn de onderstaande stakeholders benaderd:

- zwembadexploitanten;
- georganiseerde gebruikers;
- commerciële zwemlesaanbieders;
- inwoners uit de gemeente Nijmegen.

Er zijn interviews afgenomen met de zwembadexploitanten en commerciële zwemlesaanbieders. Voor de georganiseerde gebruikers zijn twee centrale bijeenkomsten georganiseerd en is een vragenlijst uitgezet. Tot slot is via het Nijmeegse stadspanel een vragenlijst uitgezet aan inwoners uit de gemeente.

4.1 Zwembadexploitanten

De drie Nijmeegse zwembaden worden geëxploiteerd door twee verschillende exploitanten, namelijk N.V. Sportfondsen Nijmegen en Stichting Zwembad Dukenburg. Tijdens de interviews is ingegaan op onderwerpen zoals de verhouding tussen vraag en aanbod van zwemwater per activiteit, herkomst van bezoekers, concurrentie ten opzichte van andere baden en de toekomstvisie ten aanzien van zwemmen in Nijmegen.

4.1.1 Exploitant Sportfondsen

Vraag en aanbod zwemwater per activiteit

In algemene zin is exploitant Sportfondsen tevreden over de huidige situatie in Zwembad West en in het Erica Terpstrabad. Zij geven aan dat vrijwel alle doelgroepen geaccommodeerd kunnen worden in de baden. Volgens Sportfondsen is in Zwembad West en het Erica Terpstrabad voldoende ruimte voor leswemmen. De afgelopen jaren is de vraag naar zwemlessen vanuit de exploitant geslonken, waardoor op dit moment zwemwater beschikbaar is om weer uit te breiden. De daling van vraag naar zwemlessen komt mede vanwege het feit dat verenigingen en commerciële organisaties ook zwemles aanbieden. Sportfondsen ervaart dat kinderen uit Nijmegen-Noord niet allemaal de Waal oversteken om zwemles te volgen in Zwembad West of het Erica Terpstrabad, maar dat ouders vaker kiezen voor het zwembad in Bommel.

In de gemeente Nijmegen wordt geen schoolzwemmen meer aangeboden. Wel zijn er specifieke zwemlesgroepen voor asielzoekers en 'expats' (*mensen die tijdelijk in Nederland wonen*). Sportfondsen ziet het schoolzwemmen, zoals het was, niet direct terugkeren. Een vorm van natte gymnastiek is volgens Sportfondsen echter wel een goede activiteit om te organiseren. Bij schoolzwemmen als natte gymnastiek zijn de scholen relatief minder tijd kwijt dan in het klassieke programma, omdat de natte gymles vaak voor een kortere periode is dan het klassieke schoolzwemmen. Door natte gymles komen de kinderen wel weer naar het zwembad en dat heeft volgens Sportfondsen een positief effect.

Volgens Sportfondsen is het banenzwemmen in Nijmegen op een vrij unieke manier georganiseerd. In het Erica Terpstrabad zijn tijdens alle openingstijden van het zwembad minimaal twee banen beschikbaar voor banenzwemmen. Ook met betrekking tot Zwembad West is Sportfondsen van mening dat er ruime mogelijkheden zijn in de programmering. Sportfondsen geeft aan dat het gelijktijdig inzetten van bassins zorgt voor een betere programmering. De bezetting van de banenzwembaden is over het algemeen goed.

Volgens Sportfondsen is voor de zwem- en waterpoloverenigingen in Nijmegen voldoende zwembad beschikbaar. Door de vervanging van zwembad Oost door het Erica Terpstrabad, is meer zwembad beschikbaar gekomen voor de verenigingen. Sportfondsen geeft aan dat het op de *primetime* uren tussen 17:00-20:00 uur nog altijd druk is. De aanwezigheid van het 50-meter bad in Zwembad West zorgt, volgens Sportfondsen voor vraag vanuit de regio. Sportfondsen kiest ervoor om eerst de verenigingen uit Nijmegen te accommoderen en daarna aan vraag vanuit de regio te voldoen.

Sportfondsen is tevreden over het doelgroepzwemmen. Zowel in Erica Terpstrabad als in Zwembad West worden verschillende activiteiten aangeboden. Het doel van Sportfondsen is om mensen vanaf kleins af aan (baby-peuterzwemmen) tot op hoge leeftijd (Senioren Aqua Fit) vast te houden. Sportfondsen ervaart desondanks dat met name de ouderen wegblijven bij het zwembad. Met de komst van het Erica Terpstrabad is meer animo gekomen voor doelgroepactiviteiten. De activiteiten in West lopen goed, maar er is nog ruimte voor meer activiteiten en bezoek. Ook is benoemd dat Sportfondsen zich met nieuw aanbod meer wil gaan richten op specifieke doelgroepactiviteiten gericht op afvallen en/of een gezonde lifestyle.

Vrij zwemmen wordt in beide Sportfondsenbaden aangeboden, waarbij in de programmering rekening wordt gehouden met het karakter van de zwembaden. In het Erica Terpstrabad wordt vrij zwemmen slechts twee dagdelen aangeboden, terwijl in Zwembad West de recreatiebassins alle dagen van de week beschikbaar zijn voor vrij zwemmen. Sportfondsen heeft benoemd dat het lastig is om meer bezoeken te realiseren voor vrij zwemmen, omdat de huidige recreatieve functies geen regionale uitstraling hebben. Zo ervaart Sportfondsen dat men voor vrij zwemmen eerder kiest voor het Golfslagbad in Oss of het Sportiom in Den Bosch.

Extra vraag naar zwembad

Sportfondsen heeft benoemd dat zij de meeste groepen kunnen accommoderen. Toch zien zij knelpunten als het gaat om het verhuren van zwembad aan nieuwe organisaties. Zo werd als voorbeeld gegeven dat steeds meer opleidingen (onder andere de HAN¹⁰ en het ROC¹¹) gebruik willen maken van zwembad, met name overdag. Het ROC gaat starten met een opleiding voor zwemonderwijzer. Hierdoor ontstaat meer vraag naar zwembad. Sportfondsen heeft aangegeven dat dit lastig is in te plannen, omdat het per onderwijsblok gaat en niet voor één heel jaar hetzelfde is.

Bezoekers

Sportfondsen heeft benoemd dat de twee zwembaden, die zij exploiteren, veelal vaste gebruikers hebben. Er komt volgens Sportfondsen relatief weinig bezoek van buiten de gemeente Nijmegen.

Samenwerking en concurrentie

Sportfondsen heeft aangegeven dat maar beperkt wordt samengewerkt met Stichting Zwembad Dukenburg, met uitzondering van hun technische dienst, die ook in Dukenburg werkzaam is. Hoewel er geen verdere samenwerking is, is er volgens Sportfondsen ook geen concurrentie tussen de baden. Sportfondsen en Stichting Zwembad Dukenburg hebben ieder hun eigen verzorgingsgebied.

Toekomstvisie

Sportfondsen is momenteel bezig met een toekomstvisie, maar geeft reeds aan dat Nijmegen wat hen betreft over drie zwemaccommodaties zou moeten beschikken. Het relatief nieuwe Erica Terpstrabad is daarin het huidige zwembad dat behouden blijft en geldt

¹⁰ HAN staat voor Hogeschool Arnhem en Nijmegen.

¹¹ ROC staat voor regionaal Opleidingscentra en verzorgen opleidingen voor middelbaar beroepsonderwijs (MBO).

als het sport- en instructiebad. Nijmegen zou volgens Sportfondsen daarnaast veel baat hebben bij een 35-meter of 50-meter bad, met regionale uitstraling. Deze accommodatie zien zij in plaats van Zwembad West en Zwembad Dukenburg. Daarnaast geeft Sportfondsen aan dat een zwemaccommodatie in Nijmegen Noord van belang is, voor de inwoners in dat deel van de stad. Een belangrijk aandachtspunt hierin is dat het aantal kinderen in Nijmegen Noord zal gaan toenemen. Volgens Sportfondsen kan een instructiebad, waar de focus met name gericht is op zwemlessen en doelgroepactiviteiten, in Noord een belangrijke rol vervullen.

Een zwemaccommodatie met de recreatieve functies die Zwembad West nu heeft, is volgens Sportfondsen niet noodzakelijk. Wel is het aantrekkelijk om enkele recreatieve aspecten (zoals een bubbelbad) te behouden. Daarnaast heeft Sportfondsen benoemd dat er ook geen extra buitenvoorziening bij aanwezig hoeft te zijn, omdat in de zomer zwembad De Goffert¹² voldoende is. Een renovatie van dit buitenbad is wel wenselijk.

4.1.2 Stichting Zwembad Dukenburg

Vraag en aanbod zwemwater per activiteit

De stichting geeft aan dat zij tevreden zijn over de meeste activiteiten in het zwembad. In het eerste jaar na de ingebruikname door de stichting, lopen de bezoekaantallen geleidelijk op. Volgens de stichting is er nog ruimte om meer zwemlesgroepen te accommoderen. Naast de reguliere zwemles worden ook pluslessen aangeboden voor kinderen met een 'rugzakje'¹³. Deze lessen worden voor dezelfde prijs aangeboden als de reguliere lessen, maar er zijn minder kinderen in een groep. Dit is belangrijk voor de sociale functie van het zwembad in de wijk. De stichting meldt overigens dat voor deze lessen ook mensen van buiten Nijmegen naar het zwembad komen. Op zaterdag zit ook een commerciële zwemschool in het zwembad. De samenwerking met de zwemschool verloopt goed.

De stichting geeft aan graag schoolzwemmen in het bad te willen organiseren. De stichting ziet met name kansen voor schoolzwemmen door middel van natte gymnastiekles.

Banenzwemmen wordt iedere dag ongeveer twee uur aangeboden. Dit wordt ook aangeboden in de vakanties en op feestdagen. Zwembad Dukenburg ging voorheen in de zomer zes weken dicht. Nu dit nog maar drie weken is, zorgt dat vooral voor het behoud van banenzwemklanten.

Door de indeling en de (relatief hoge) temperatuur van de bassins, is Dukenburg in de basis niet (goed) geschikt voor verenigingszwemmen. Doordat volgens de stichting onvoldoende plaats is in het Erica Terpstrabad, wijken verenigingen desondanks uit naar Zwembad Dukenburg. Een aantal verenigingen zou volgens de stichting wel meer uren af willen nemen in Zwembad Dukenburg dan nu het geval is. De stichting geeft aan dat dit gemiddeld ongeveer 6 tot 10 uur per week is. Deze uren willen de verenigingen echter wel op primetime uren en op die tijdstippen (17:00-20:00) heeft het zwembad geen ruimte beschikbaar.

Zwembad Dukenburg biedt iedere dag doelgroepzwemmen aan. Dit loopt goed. Overdag zijn nog enkele uren beschikbaar, maar het is lastig om op deze uren overdag extra mensen naar het zwembad te trekken.

Woensdag- en zondagmiddag wordt vrij zwemmen aangeboden. De opkomst hiervoor groeit. De stichting geeft aan bezig te zijn om specifieke activiteiten tijdens het vrij zwemmen

¹² Het Goffertbad is een buitenbadvoorziening in Nijmegen geëxploiteerd door Sportfondsen Nijmegen.

¹³ Kinderen met een handicap die in aanmerking komen voor leerlinggebonden financiering.

te organiseren, zodat meer mensen komen. Tevens zijn de prijzen verlaagd. Gemiddeld zijn er tijdens het vrij zwemmen 20 tot 30 personen.

Extra vraag naar zwemwater

Volgens de stichting groeit de vraag naar zwemwater. Het gaat hierbij zowel om structurele als om incidentele huur. Met name verenigingen en scholen komen vaker met incidentele vraag (bijvoorbeeld voor evenementen). Dit komt doordat steeds meer organisaties weten dat hier mogelijkheden voor zijn in het zwembad.

Bezoekers

Het zwembad wordt voornamelijk bezocht door mensen uit de wijk. Veel ouderen maken gebruik van het bad, vermoedelijk vanwege de hogere temperatuur van het zwemwater. Daarnaast wordt zwembad Dukenburg veel gebruikt door niet-westerse migranten, een grote bevolkingsgroep in de wijk. De stichting zet ook specifiek in op activiteiten om deze groep te kunnen faciliteren in het zwembad. De stichting heeft benoemd dat het openbaar vervoer richting de andere baden een belemmering vormt, waardoor inwoners uit deze wijk eigenlijk alleen maar van Dukenburg gebruik (kunnen) maken. Tot slot geeft de stichting aan dat zij verwachten dat de wijk gaat verjongen. Hier dient dan ook ander aanbod te komen, naar verwachting meer zwemles en activiteiten gericht op jongeren.

Samenwerking en concurrentie

Stichting Zwembad Dukenburg werkt nagenoeg niet samen met Sportfondsen. Alleen de technische dienst van Sportfondsen is ook werkzaam in Dukenburg, verder wordt er niet samengewerkt. De stichting geeft aan dat er ook geen concurrentie is. De stichting ziet niet direct een mogelijkheid tot samenwerken, doordat Sportfondsen bewust voor heeft gekozen om zwembad Dukenburg niet meer te exploiteren.

Toekomstvisie

De stichting benoemd dat zwembad Dukenburg nog ongeveer een levensduur heeft van tien jaar. Na deze tien jaar is een nieuw wijkbad de wens van de stichting. Een goed zwembad gericht op instructiezwemmen en doelgroepen zwemmen is belangrijk voor de wijk. Wat nu aanwezig is aan oppervlakte en configuratie sluit goed aan bij de behoefte van de wijk. Voor de functionaliteit van het zwembad is een beweegbare bodem gewenst en is het prettig als er zowel warmer water is voor doelgroepactiviteiten als minder warm water voor verenigingszwemmen.

Voor wat betreft het totale aanbod in Nijmegen, geeft de stichting aan dat Nijmegen zou moeten beschikken over een nieuw 50-meterbad, dat voldoet aan de internationale standaard, zodat Nijmegen een grotere regionale functie krijgt. Wel is het belangrijk dat een dergelijk bad ook ingericht wordt op instructiezwemmen. Een 25-meter instructiebad is wenselijk.

Met betrekking tot de ontwikkelingen in Nijmegen Noord is de stichting nog onzeker. Het gebied is nu volop aan het ontwikkelen, maar dat zal over 25 jaar teruglopen. Het is van belang om te kijken voor wat voor termijn een zwembad wordt gerealiseerd en voor welke doelgroep.

4.2 Georganiseerde gebruikers

Er zijn twee bijeenkomsten georganiseerd voor verenigingen uit de omgeving van Nijmegen die structureel gebruikmaken van de Nijmeegse zwembaden. Daarnaast is onder de verenigingen een vragenlijst uitgezet. In totaal hebben zeven van de negen¹⁴ verenigingen deze vragenlijst ingevuld. De vragen hadden betrekking op de verenigingssituatie, de beschikbaarheid van zwemwater en de toekomstvisie van de vereniging.

De verenigingen bieden diverse activiteiten aan, namelijk:

- wedstrijdzwemmen;
- waterpolo;
- duiken;
- triathlonactiviteiten;
- synchroonzwemmen;
- leeuwzwemmen voor kinderen en volwassenen.

Ledenaantallen

De grootte van de Nijmeegse verenigingen verschilt van ongeveer 50 leden tot ongeveer 900 leden. Drie verenigingen hebben zowel jeugdleden als volwassen leden. De andere vier verenigingen hebben alleen volwassen leden. Eén vereniging heeft benoemd dat het ledenaantal de afgelopen jaren is afgenomen. Bij vijf verenigingen is dit ongeveer gelijk gebleven en bij één vereniging is dit juist toegenomen. Ongeveer 30 procent van de leden komt niet uit de gemeente Nijmegen. Geen enkele vereniging heeft op dit moment een ledenstop of wachtlijst voor verenigingsactiviteiten. Aqua Novio geeft naast de verenigingsactiviteiten ook zwemles. Voor deze activiteit bestaat een wachtlijst van 120 tot 150 personen. De reden hiervoor is dat zij momenteel te weinig zwemwater beschikbaar hebben voor zwemles.

Beschikbaarheid zwemwater

Bijna alle verenigingen zijn actief in het Erica Terpstrabad. Daarnaast maken drie verenigingen gebruik van Zwembad West en drie verenigingen van zwembad Dukenburg. In tabel 6 is weergegeven hoeveel uur de verenigingen per jaar huren en hoeveel uur ze in de gewenste situatie zouden willen huren. Uit de tabel kan worden opgemaakt dat bijna alle verenigingen meer zwemwater willen huren. Dit werd onderstreept door de verenigingen tijdens de georganiseerde bijeenkomsten, waar werd benoemd dat er te weinig zwemwater beschikbaar is.

Tabel 7 - Aantal uren per jaar dat vereniging zwemwater huurt

	Huidige situatie	Gewenste situatie	% verschil
Aqua Novio	2.137	onbekend	-
De Waalstroom	342	585	71,0%
Hydrofiel ¹⁵	264	398	51,0%
TV Cerberus	212	260	22,6%
GSN De Spetters	141	156	10,6%
Duikteam de Kaaiman	84	84	0,0%
Duikteam de Bevers	43	43	0,0%
Totaal	3.223	3.663	13,7%

¹⁴ Verenigingen die ondervraagd zijn, zijn: Aqua Novio, AZV De Waalstroom, Duikteam De Bevers, Duikteam de Kaaiman, GSN Spetters, N.S.Z. & W.V. Hydrofiel en TV Cerberus.

¹⁵ Hydrofiel bepaalt niet zelf hoeveel badwater ze huren in de zwembaden. Het Radboud Sportcentrum bepaalt dit voor Hydrofiel.

De Waalstroom zou meer uren willen afnemen in Zwembad West. Door onvoldoende zwemwater op de gewenste tijden in de Nijmeegse baden, wijkt de Waalstroom uit naar Cuijk. Hydrofiel zou meer uren willen in Zwembad West en het Erica Terpstrabad. Hiervoor zijn zij echter niet alleen afhankelijk van de mogelijkheden van de zwembaden, maar ook van het Radboud Sportcentrum dat voor hen de uren inkoopt. TV Cerberus heeft aangegeven dat zij de uren die zij in Dukenburg huren, volledig naar het Erica Terpstrabad zouden willen overbrengen. Voor deze vereniging voldoet Zwembad Dukenburg niet, omdat deze te klein en te warm is. Zij huren naast de Nijmeegse baden ook zwemwater in zwembad De Lubert in Groesbeek. GSN De Spetters wil niet meer zwemwater per week, maar wel meer weken per jaar het bad huren. Duikteam de Bevers en Duikteam de Kaaiman zijn tevreden over de huidige uren die zij hebben, zij zien geen knelpunten in de huidige uren.

Van Aqua Novio is het exacte aantal uren in de gewenste situatie onbekend. Wel heeft Aqua Novio aangegeven dat zij meer uren willen huren.

Tevredenheid

Om een beeld te geven over de tevredenheid onder de verenigingen ten aanzien van de Nijmeegse zwembaden, zijn negen aspecten voorgelegd die verenigingen konden beoordelen met een rapportcijfer. Onderstaande tabel geeft het gemiddelde rapportcijfer per aspect weer en het aantal verenigingen dat een cijfer onder de 6 heeft ingevuld.

Tabel 8 - Rapportcijfer per ondervraagd aspect over de Nijmeegse zwembaden

Aspect	Gemiddel de cijfer	Aantal verenigingen met cijfer ≤6
Samenwerking met het zwembad	8,0	1
Afmetingen van het bassin	7,7	2
Feit dat u in meerdere baden zwemwater huurt	7,5	2 ¹⁶
Verdere faciliteiten in het bad	7,4	3
Temperatuur van het zwemwater	7,3	2
Tarieven om zwemwater te huren	7,2	3
Aantal uren ter beschikking	6,7	3
Flexibiliteit om zwemwater te huren	5,3	5
Tijdstippen waarop het zwemwater beschikbaar is	4,9	5

Het merendeel van de aspecten krijgt gemiddeld een ruime voldoende. Echter, de aspecten ten aanzien van de tijdstippen en flexibiliteit om te huren worden door veel verenigingen als onvoldoende beoordeeld. De late tijden waarop sommige verenigingen zwemwater kunnen huren zijn niet ideaal. Als zij uren eerder op de avond zouden kunnen huren, dan kunnen de verenigingen volgens hen meer leden krijgen.

Toekomstvisie

Alle zeven verenigingen geven aan de ambitie te hebben om het ledenaantal te doen stijgen. Daarnaast hebben drie verenigingen benoemd topsportontwikkeling als ambitie te hebben en twee verenigingen geven aan nieuwe activiteiten te willen organiseren. De twee duikteams hebben benoemd dat deze ambities behaald kunnen worden binnen de huidige situatie. De overige verenigingen hebben aangegeven dat dat niet lukt. Dit komt name door

¹⁶ Deze vraag was maar voor vier verenigingen relevant, de andere vragen zijn steeds aan zeven verenigingen voorgelegd.

de tijdstippen waarop zij uren huren en de te lage capaciteit van de zwembaden; er zijn niet meer uren die gehuurd kunnen worden.

Naast de verenigingsambities, is ook gevraagd hoe de verenigingen vinden dat de beschikbaarheid van zwembaden/zwemwatercapaciteit er in Nijmegen uit zou moeten zien. De verenigingen hebben allemaal benoemd dat een 50-meterbad een belangrijke voorziening kan zijn voor Nijmegen. Er is aangegeven een 50-meterbad belangrijk is door de regionale functie die Nijmegen heeft. Dit 50-meterbad, mogelijk in combinatie met een 25-meterbad, zou volgens de verenigingen als vervanging kunnen dienen van Zwembad West en zwembad Dukenburg. Met betrekking tot de geconstateerde groei van Nijmegen Noord geven de verenigingen aan dat inwoners van dit gebied vaak uitwijken naar zwembaden buiten Nijmegen. Als de groei van Nijmegen Noord doorzet, zou volgens de verenigingen een functioneel zwembad daar een belangrijke rol kunnen spelen.

4.2.1 Radboud Sportcentrum

Het Radboud Sportcentrum is de grootste huurder van zwemwater in het Erica Terpstrabad. Zij huren op de doordeweekse dagen zwemwater vanaf 7.00 of 8.30 tot 22:30 en in het weekend van 9.00 tot 13.00. Gedurende deze tijden bieden zij verschillende activiteiten aan:

- banenzwemmen: op ieder moment van de dag, alle weken van het jaar, zijn 10 plaatsen (2 banen) beschikbaar voor banenzwemmers vanuit het Radboud Sportcentrum;
- zwemcursus voor leden: 38 weken per jaar wordt zes uur per week zwemcursussen gegeven en 20 weken per jaar wordt een cursus leren zwemmen gegeven van één uur per week in het kleine bassin;
- waterpolo: Hydrofiel heeft 44 weken per jaar drie uur per week het volledige grote bassin in gebruik voor waterpolo;
- zwemmen: de verenigingen Hydrofiel en Trion hebben drie uur per week en ongeveer 44 weken per jaar (delen van het) zwembad tot hun beschikking;
- aquabommen (bewegen op muziek): 38 weken per jaar drie lessen per week van 45 minuten in het kleine bassin.

Het Radboud Sportcentrum is tevreden met de huidige situatie in het Erica Terpstrabad. Zij ervaren geen knelpunten met betrekking tot de beschikbaarheid van zwemwater. Voor de toekomst hebben zij wat betreft capaciteit en uren geen wens om verandering aan te brengen in de huidige afspraken.

4.3 Commerciële zwemlesaanbieders

In Nijmegen wordt, behalve door de zwembaden zelf en door Aqua Novia, ook zwemles gegeven door commerciële zwemlesaanbieders. Er is gesproken met drie commerciële zwemscholen¹⁷. Deze zwemscholen gebruiken verschillende locaties voor hun zwemles, namelijk de publieke zwembaden Dukenburg en Erica Terpstrabad en de private zwembaden De Winckelsteegh en De Thermen.

De belangrijkste reden voor de commerciële zwemlesaanbieders om ook in private baden zwemles te geven, is dat het voor een kleine zwemschool te duur is om de openbare zwembaden te huren. Daarnaast werd benoemd dat de exploitanten van de openbare zwembaden niet echt open staan voor verhuur aan de zwemscholen. Door een gebrek aan zwemwater zijn twee zwemscholen genooddakt om zwemwater buiten de gemeente te huren. Deze zwemscholen zouden de uren graag in Nijmegen willen huren, maar er is volgens hen onvoldoende zwemwater beschikbaar op de door hen gewenste tijden.

De ontwikkeling van het aantal lessende kinderen verschilt per commerciële zwemschool. Eén van de zwemscholen geeft aan dat het aantal lessende kinderen de afgelopen jaren

¹⁷ Deelgenomen aan het onderzoek hebben: Happy Swim, Sneller Leren Zwemmen en Zwemschool de Vin.

gelijk is gebleven. Zij hebben een wachtlijst van een half jaar. Een andere zwemschool geeft aan dat er meer behoefte is aan gespecialiseerde zwemles. De wachtlijsten bij deze zwemschool zijn ook ongeveer een half jaar. De derde zwemschool heeft benoemd dat er de afgelopen jaren een groei heeft plaatsgevonden. Er is daar op dit moment echter nog geen sprake van een wachtlijst.

Eén van de zwemscholen is tevreden over de huidige situatie. Wel zou deze zwemschool het interessant vinden om mee te denken over de mogelijkheden die een zwembad in Nijmegen Noord biedt om de zwemles uit te breiden. De andere twee zwemscholen zijn niet tevreden. Zij willen meer uren aan zwemles aanbieden, maar dat is niet mogelijk doordat zij niet meer uren kunnen huren in de openbare zwembaden.

De wens van de zwemscholen is om meer mensen te kunnen bedienen, onder andere door een zwembad in Nijmegen Noord. Daarnaast hechten de zwemscholen waarde aan meer samenwerking met de openbare zwembaden en dat de verhuur van de zwembaden in handen van de gemeente komt en niet afhangt van een commerciële partij.

4.4 Input stadspanel

Om inzicht te krijgen in de mening van de Nijmeegse bevolking, is een peiling uitgezet via het digitale stadspanel in Nijmegen¹⁸. De peiling betrof het gebruik van de overdekte zwembaden in en buiten Nijmegen voor vrij zwemmen, banenzwemmen en doelgroepzwemmen. De activiteiten sport en zwemles zijn niet meegenomen in de vragenlijst, omdat deze activiteiten (primair) via de georganiseerde gebruikers en commerciële zwemlesaanbieders wordt behandeld.

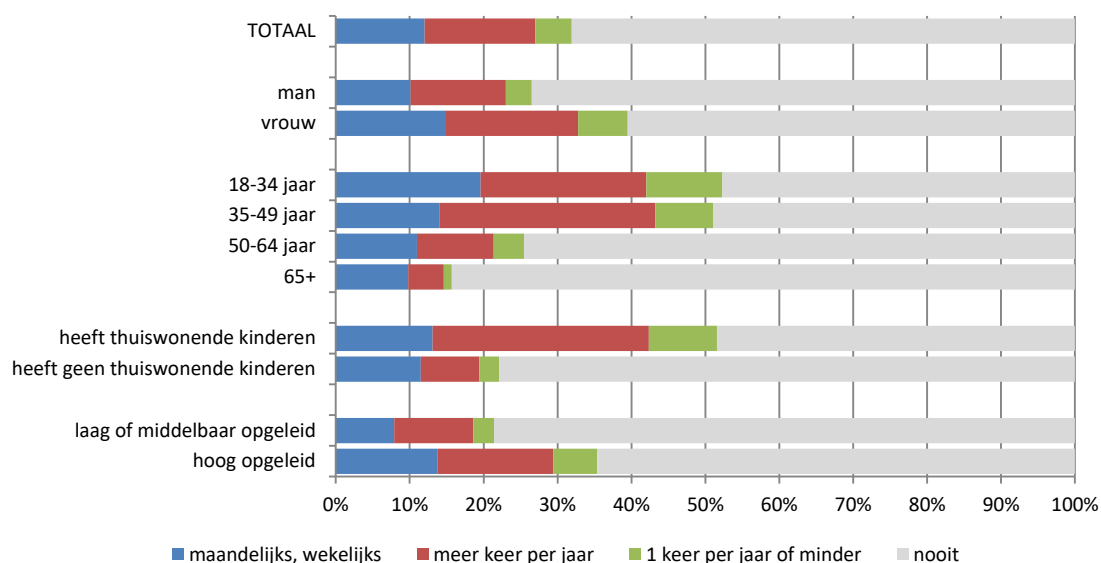
Het stadspanel bestaat uit ongeveer 3.700 volwassen Nijmegenaren die bereid zijn enkele keren per jaar een vragenlijst in te vullen. De leden zijn tamelijk evenwichtig gespreid naar leeftijd en stadsdeel. Desondanks is het panel niet helemaal representatief voor de bevolking van Nijmegen, aangezien het aandeel hoger opgeleiden relatief hoog is. Aan deze online vragenlijst hebben 1.371 panelleden deelgenomen. Deze respons van 37 procent is ongeveer gelijk aan de gemiddelde respons. De respons naar stadsdeel is representatief. De respons naar leeftijd wijkt wat af: de groep 50-64 jarigen is in deze uitslag oververtegenwoordigd. Er hebben meer mannen (59%) deelgenomen aan de peiling dan vrouwen (41%). Hierna wordt een beknopte beschrijving gegeven van de uitkomsten van het stadspanel.

Gebruik Nijmeegse zwembaden

Van de respondenten maakt 32 procent gebruik van de Nijmeegse zwembaden voor vrij zwemmen, banenzwemmen of doelgroepzwemmen (figuur 1). Twaalf procent van de respondenten maakt maandelijks gebruik van een zwemaccommodatie. Respondenten in de leeftijdscategorie van 18 tot 34 jaar en van 35 tot 49 jaar maken vaker gebruik van de zwembaden dan de respondenten van 50 jaar en ouder. Ook in de categorie met of zonder thuiswonenden kinderen is een duidelijk verschil waarneembaar. Uit onderstaande tabel blijkt dat met name het incidentele gebruik bij mensen met thuiswonende kinderen hoger is dan mensen zonder thuiswonende kinderen.

¹⁸ De resultaten die in deze paragraaf worden gepresenteerd, zijn gebaseerd op de rapportage van het bureau Onderzoek en Statistiek van de gemeente Nijmegen.

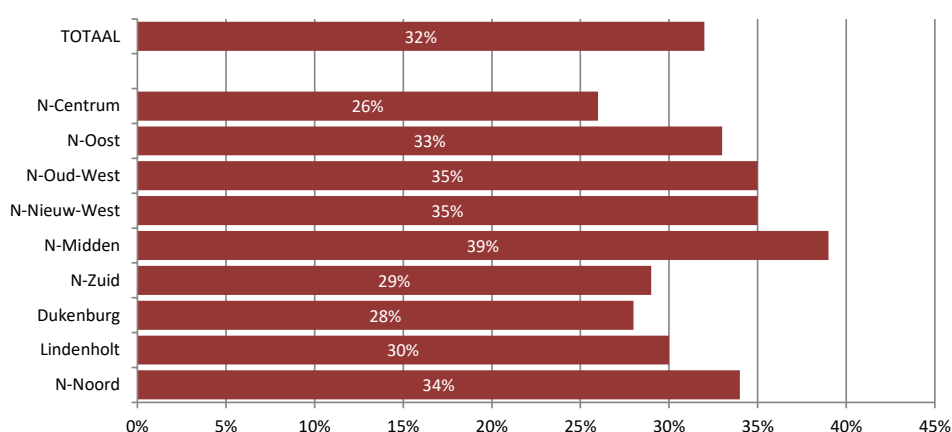
Figuur 1 - Gebruikers van één of meer van de overdekte Nijmeegse zwembaden uitgesplitst naar frequentie (in procenten).

Bron: Bureau Onderzoek & Statistiek gemeente Nijmegen.

Uitgesplitst naar wijk wordt in de wijken Centrum, Zuid, Dukenburg en Lindenholt minder gebruikgemaakt van zwembaden dan het gemiddelde. In figuur 1 wordt ook duidelijk dat inwoners uit Noord, de wijk waar inwoners de langste reisafstand naar het dichtstbijzijnde zwembad hebben (zie ook § 2.2), ongeveer even vaak als gemiddeld gebruikmaken van de zwembaden.

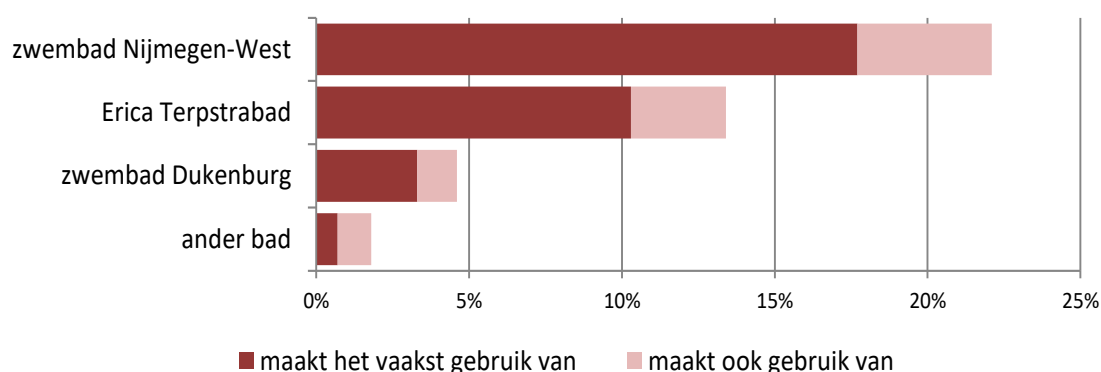
Figuur 2 - Gebruiker van één of meer overdekte Nijmeegse zwembaden uitgesplitst naar wijk (in procenten)

Bron: Bureau Onderzoek & Statistiek gemeente Nijmegen

Er is gevraagd van welk zwembad de respondenten gebruikmaken. Zwembad West wordt het vaakst gebruikt. Aan inwoners van Nijmegen is ook gevraagd of ze gebruikmaken van een ander binnenzwembad in Nijmegen dan de openbare zwembaden. Dit is een kleine groep.

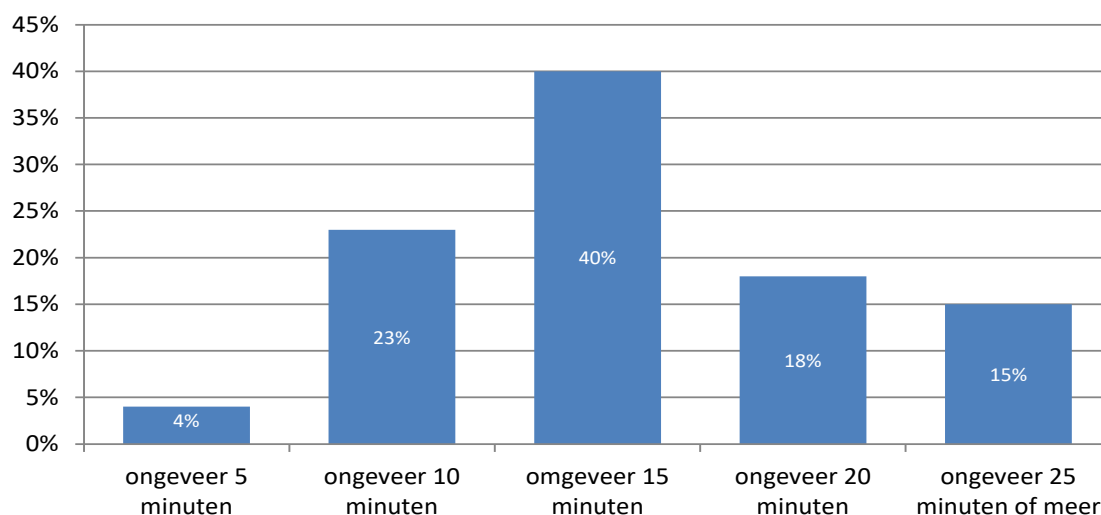
Figuur 3 - Zwembad waar men gebruik van maakt

Bron: Bureau Onderzoek & Statistiek gemeente Nijmegen

Het gemiddelde van wat de respondenten aangeven als maximale reisafstand naar een overdekt zwembad bedraagt ongeveer 15 minuten. 18 procent geeft aan dat ze bereid zijn ongeveer 20 minuten te rijden en 15 procent zegt bereid te zijn tot een maximale reistijd van ongeveer 25 minuten of meer (figuur 3).

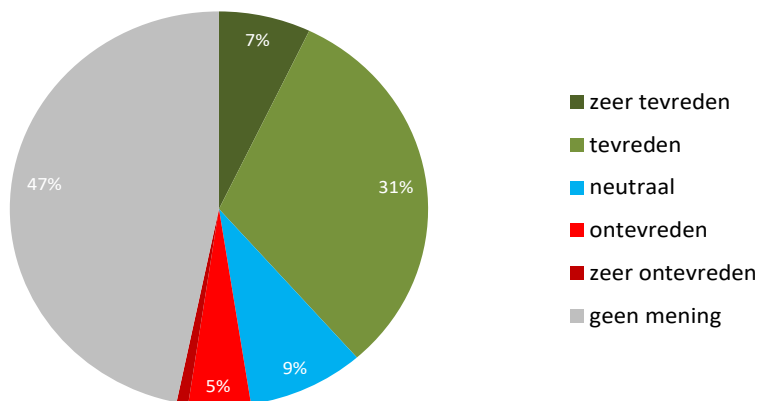
Figuur 4 - Gemiddelde reisbereidheid naar een overdekt zwembad (in procenten)

Bron: Bureau Onderzoek & Statistiek gemeente Nijmegen

Er is tevens gevraagd hoe tevreden de respondenten zijn met de mogelijkheden in Nijmegen voor vrij zwemmen, banenzwemmen en doelgroepzwemmen. Maar liefst 47 procent van de respondenten gaf aan geen mening te hebben hierover. 38 procent is tevreden, 9 procent neutraal en 6 procent geeft aan ontevreden te zijn (figuur 4). Mensen die nu geen gebruikmaken van de zwembaden hebben vaak geen mening.

Figuur 5 - Tevredenheid over de mogelijkheden voor recreatiefzwemmen, banenzwemmen en doelgroepenzwemmen in de Nijmeegse overdekte zwembaden (in procenten)

Bron: Bureau Onderzoek & Statistiek gemeente Nijmegen

De personen, die niet (helemaal) tevreden zijn, hebben de volgende toelichtingen gegeven:

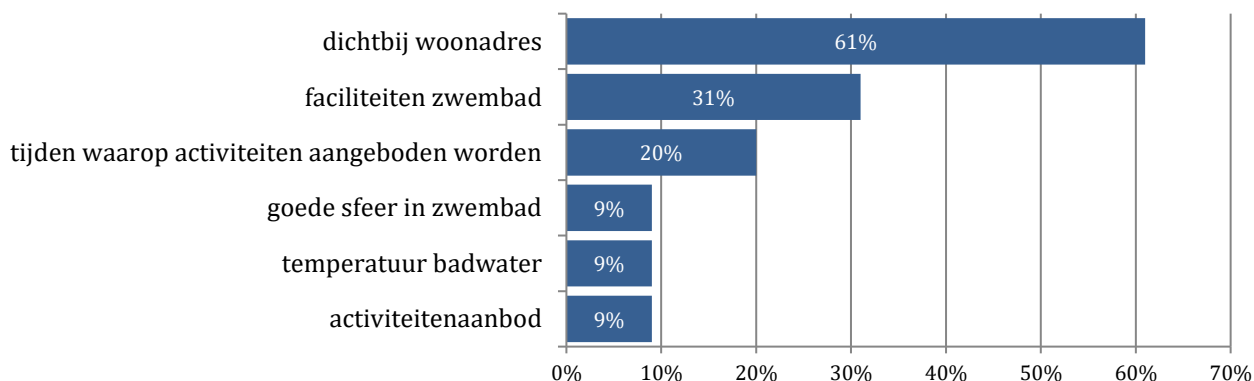
- entree, abonnementen te duur (22 respondenten);
- beperkte openingstijden (19 respondenten);
- weinig faciliteiten (glijbaan, sauna, speelmogelijkheden, e.d.) (12 respondenten);
- vervelende personen onder de bezoekers; slechte sfeer (11 respondenten);
- te koud water (11 respondenten);
- te druk (11 respondenten);
- te weinig uren voor banen zwemmen (9 respondenten);
- zwembad niet schoon (8 respondenten);
- geen zwembad in Noord; zwembaden vanuit Noord slecht bereikbaar (7 respondenten).

Zwembad West

Om meer te weten te komen over de specifieke zwembaden binnen de gemeente, zijn enkele vragen gesteld per zwembad. 22 procent van de respondenten maakt gebruik van Zwembad West. Uniek voor dit zwembad is dat de bezoekers uit alle stadsgebieden van Nijmegen komen, hoewel met name uit de wijken Oud-West, Nieuw-West, Nijmegen Midden en Nijmegen Noord.

Ondanks het feit dat bezoekers uit alle stadsgebieden komen, is de belangrijkste reden om gebruik te maken van het zwembad de afstand tot het woonadres (figuur 5).

Figuur 6 - Redenen om te kiezen voor Zwembad West (in procenten van degenen die het vaakst voor dit overdekte zwembad kiezen)

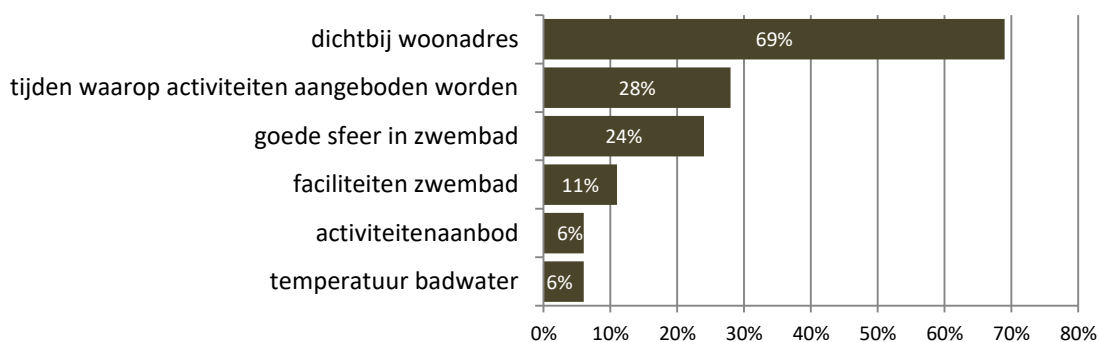
Bron: Bureau Onderzoek & Statistiek gemeente Nijmegen

Erica Terpstrabad

Het Erica Terpstrabad wordt door 13 procent van de respondenten gebruikt. Deze respondenten komen vooral uit Nijmegen Oost, Nijmegen Midden en Nijmegen Centrum.

De belangrijkste reden om gebruik te maken van dit zwembad is wederom de afstand tot het woonadres. Daarnaast zijn ook de tijden waarop de activiteiten worden aangeboden een belangrijke reden. Ook wordt de goede sfeer in het zwembad vaak genoemd. Daarentegen worden de faciliteiten van het zwembad minder vaak als reden benoemd (figuur 6).

Figuur 7 - Redenen om te kiezen voor Erica Terpstrabad (in procenten van degenen die het vaakst voor dit overdekte zwembad kiezen)

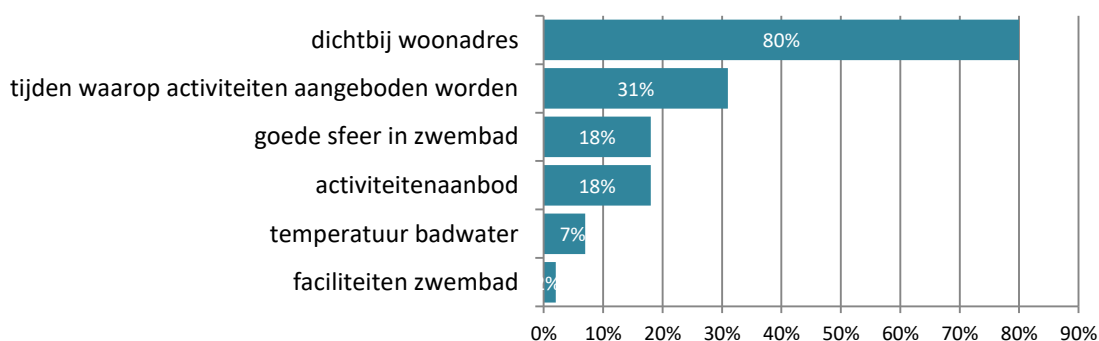
Bron: Bureau Onderzoek & Statistiek gemeente Nijmegen.

Zwembad Dukenburg

4,6 procent van de respondenten maakt gebruik van zwembad Dukenburg. De bezoekers van dit zwembad komen vooral uit Dukenburg en een klein deel uit Lindenholt en Nijmegen-Zuid. Vanuit de overige wijken komen nauwelijks respondenten naar dit zwembad. De respondenten komen met name voor banenzwemmen (60 procent) en vrij zwemmen (49%). Aquasporten (13%), zwemmen voor ouderen (9%) en zwemmen voor mensen met een beperking (7%) worden minder vaak genoemd.

De belangrijkste reden om dit zwembad te bezoeken is, net als bij de andere twee zwembaden, de afstand tot het woonadres. In Dukenburg is het percentage respondenten, dat dit als belangrijkste reden aangeeft, nog hoger dan in de andere twee zwembaden (figuur 7).

Figuur 8 - Redenen om te kiezen voor Zwembad Dukenburg (in procenten van degenen die het vaakst voor dit overdekte zwembad kiezen)

Bron: Bureau Onderzoek & Statistiek gemeente Nijmegen

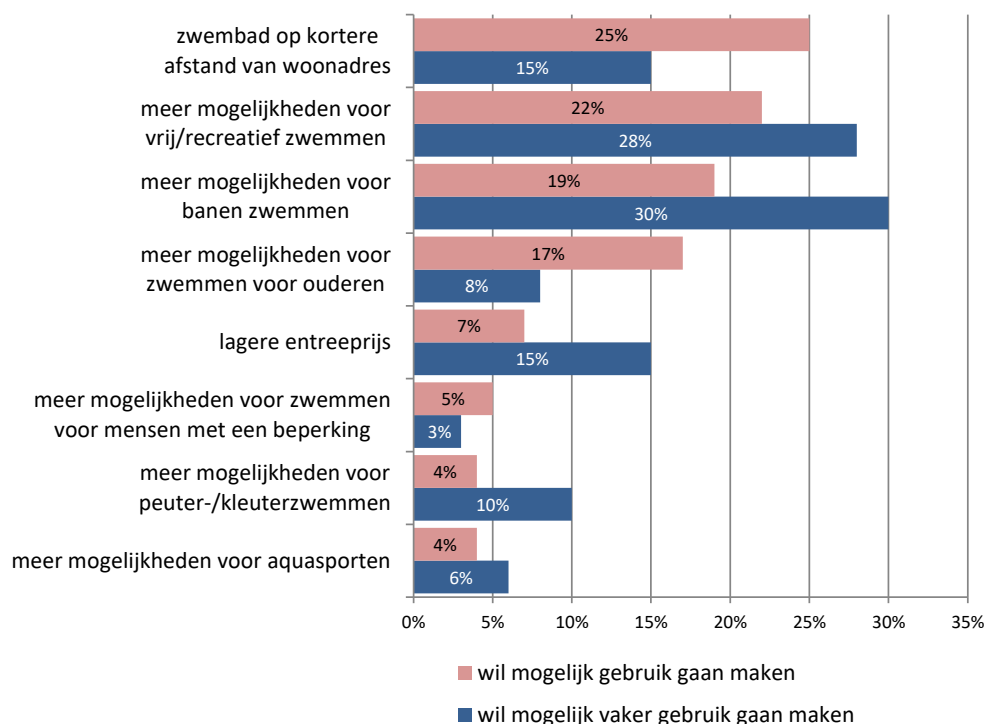
Zwembadgebruik in de toekomst

Om een inschatting te kunnen maken van de ontwikkeling van het gebruik van de overdekte zwembaden in Nijmegen is aan de personen, die nu aangeven geen gebruik te maken van de Nijmeegse openbare zwembaden voor vrij zwemmen, banenzwemmen of doelgroep-zwemmen, gevraagd of zij verwachten in de toekomst wel gebruik te gaan maken van het zwembad. Daarnaast is aan de huidige gebruikers gevraagd of zij verwachten meer gebruik te gaan maken van het zwembad. Met deze vraag wordt enig inzicht verkregen in de zogeheten 'latente' vraag¹⁹.

20 procent van de respondenten geeft aan dat ze nu geen gebruikmaken van de Nijmeegse overdekte zwembaden, maar dat ze dit mogelijk wel willen gaan doen. Dit zijn vaker ouderen en volwassenen zonder thuiswonende kinderen. Het percentage dat gebruik wil gaan maken is in Nijmegen Noord het grootst (29%). Ook 20 procent van de mensen die nu wel gebruikmaken van de overdekte zwembaden, geeft aan meer te willen zwemmen. De belangrijkste reden voor mensen om (vaker) te gaan zwemmen, is als een zwembad dichterbij het woonadres zou bestaan en meer mogelijkheden in de programmering voor zowel vrij zwemmen als het banenzwemmen (figuur 8). Daarbij geven - niet verbazingwekkend - de bewoners uit Nijmegen Noord veel vaker (58%) dan de bewoners uit de andere gebieden aan dat een zwembad op kortere afstand zou leiden tot (meer) zwembadbezoek. Voor die mensen die nu geen gebruikmaken geeft een grote groep aan meer mogelijkheden voor zwemmen voor ouderen te willen. Daarnaast is een belangrijke reden om vaker naar het zwembad te gaan een lagere entreeprijs.

¹⁹ Oftewel het potentiële (extra) bezoek van mensen die momenteel nog geen gebruikmaken van het zwembad of dat eigenlijk meer zouden willen doen.

Figuur 9 - Wat kan ertoe leiden dat men (vaker) gebruik gaat maken van de Nijmeegse overdekte zwembaden (in procenten)

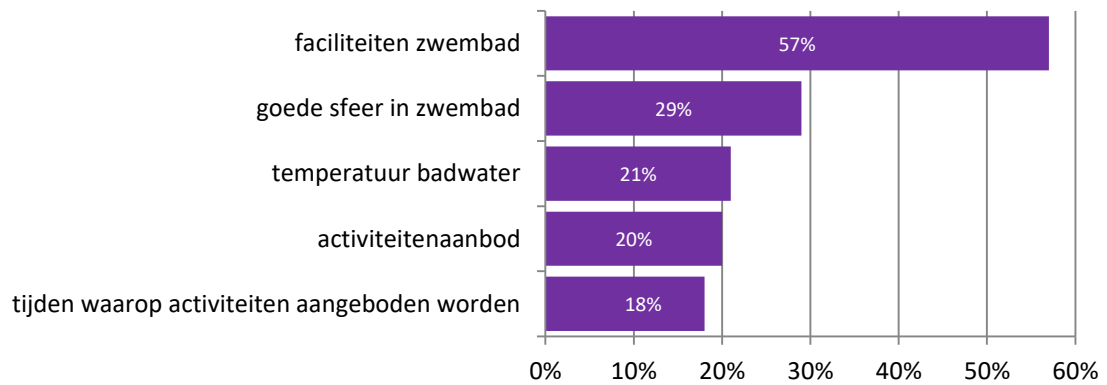
Bron: Bureau Onderzoek & Statistiek gemeente Nijmegen

Gebruik andere zwembaden

Van de respondenten maakt 13% gebruik van één of meer overdekte zwembaden in de omgeving van Nijmegen. Een meerderheid daarvan maakt ook gebruik van overdekte zwembaden in Nijmegen; 3,5% maakt uitsluitend gebruik van zwembaden in de omgeving van Nijmegen.

De respondenten uit Nijmegen Noord maken relatief vaak gebruik van zwembaden buiten de gemeente (31 procent). Ook respondenten uit Lindenholt (17 procent) en Zuid (16 procent) maken gemiddeld meer gebruik van de zwembaden buiten de gemeente. De zwembaden waar gebruik van wordt gemaakt zijn voornamelijk het Golfbad in Oss, de Meerval in Wijchen, Gochness, in Goch, De Helster in Elst en De Grote Koppel in Arnhem. De belangrijkste redenen voor inwoners van Nijmegen om gebruik te maken van andere zwembaden zijn vooral de faciliteiten die het zwembad biedt en de goede sfeer in het zwembad (figuur 9).

Figuur 10 - Redenen dat men gebruikmaakt van de overdekte zwembaden in de omgeving van Nijmegen (in procenten)

Bron: Bureau Onderzoek & Statistiek gemeente Nijmegen

5 Toekomstige vraag naar zwemwater

In de voorgaande hoofdstukken is ingegaan op de huidige situatie ten aanzien van het aanbod van zwemmen, is benoemd hoe de stad zich in demografisch opzicht zal gaan ontwikkelen en is aangegeven wat de ervaringen van stakeholders zijn.

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de verhouding tussen vraag en aanbod van zwemwater. Hiervoor wordt gebruikgemaakt van een planningsinstrument. Dit hoofdstuk behandelt eerst de algemene opzet van het planningsinstrument. Vervolgens is per activiteit inzichtelijk gemaakt wat de verhouding tussen vraag en aanbod van zwemwater is, nu en in de toekomst.

5.1 Toepassing planningsinstrument

Het planningsinstrument maakt onderscheid tussen vijf verschillende zwemactiviteiten, omdat iedere activiteit verschillende kenmerken kent en verschillende eisen stelt aan zwemwater en de programmering ervan. De activiteiten die worden onderscheiden, zijn:

- zwemonderwijs;
- banenzwemmen;
- sport;
- doelgroepactiviteiten;
- vrij zwemmen.

Voor de vijf activiteiten is een definitie opgesteld, zodat beoordeeld kan worden of de huidige bassins geschikt zijn om de activiteiten te kunnen organiseren. Dit resulteert in een uitkomst in geschikte vierkante meters zwemwater per activiteit²⁰. Vervolgens wordt op basis van de (verwachte) demografische ontwikkeling, het huidig bezoekaantal en een aantal specifieke uitgangspunten per activiteit, per hoofdactiviteit inzichtelijk gemaakt wat het benodigd zwemwater is. Zo wordt onder andere gebruikgemaakt van een standaard weekprogrammering, waarbij de vijf activiteiten zijn ingeroosterd. Deze programmering sluit goed aan bij de werkelijke Nijmeegse situatie. Tevens wordt een weging toegepast, zodat piekuren zwaarder meetellen dan daluren.

Voor 2025 en 2035 is als uitgangspunt gehanteerd dat de zwemdeelname gelijk blijft. Dat houdt in dat het bezoekaantal per activiteit een gelijke ontwikkeling kent als de demografische ontwikkeling. Hierdoor ontstaat een beeld van hoeveel zwemwater benodigd en beschikbaar is voor 2017, 2025 en 2035. Verdere uitgangspunten zijn in de bijlage opgenomen.

Hierna volgt de uitwerking, waarbij steeds eerst een toelichting wordt gegeven op de activiteit-specifieke uitgangspunten, waarna de uitkomsten voor de stad Nijmegen worden behandeld.

²⁰ De uitkomst is behandeld in § 2.4

5.2 Zwemonderwijs

De activiteit zwemonderwijs omvat zowel schoolzwemmen als zwemles. Aangezien het schoolzwemmen in Nijmegen is stopgezet, wordt in deze paragraaf alleen ingegaan op de activiteit zwemles.

Kader 1 – Definitie zwemwater geschikt voor zwemonderwijs

lengte:	n.v.t.
breedte:	n.v.t.
oppervlakte:	160 m ²
diepte:	minimaal 0,8 meter diep, over een oppervlakte van 40 m ² minimaal 2,0 meter diep
temperatuur:	27 C° of meer

Wat betreft minimale lengte en breedte van het bad zijn er geen eisen. De eisen voor oppervlakte en diepte sluiten aan bij de huidige eisen van NPZ | NRZ voor diplomazwemmen.

In Nijmegen wordt door alle openbare zwembaden zwemles gegeven. In totaal voldoet 2.040 m² zwemwater aan voornoemde definitie voor zwemonderwijs. Als ook gekeken wordt naar oppervlakten van de private zwembaden, dan is in totaal 2.434 m² zwemwater geschikt. Op basis van deze gegevens, de bevolkingsprognoses en enkele algemene uitgangspunten, is berekend hoeveel zwemwater Nijmegen nodig heeft om zwemonderwijs te kunnen faciliteren.

De uitgangspunten waar mee gewerkt wordt, zijn:

- kinderen in Nijmegen doen gemiddeld even lang over het behalen van een zwemdiploma als het Nederlands gemiddelde (51 uur voor A-diploma, 16 uur voor B-diploma en 17 uur voor C-diploma);
- kinderen in Nijmegen wijken niet af van het landelijk gemiddelde qua zwemdiploma-bezit (16% heeft alleen het A-diploma, 44% bezit het A- en B-diploma, 35% heeft het A-, B- en C-diploma);
- kinderen hebben ongeveer 10 m² zwemwater nodig tijdens de zwemles;
- gemiddeld is er in alle zwembaden in Nijmegen 15 uur per week beschikbaar voor leszwemmen (maandag, dinsdag, donderdag, vrijdag: 16:00-18:00; woensdag: 14:00-18:00; zaterdag: 09:00-12:00).

Op basis van deze uitgangspunten is voor zwemonderwijs in 2017 een overschot aan badwater. Als alleen gekeken wordt naar de openbare zwembaden, is er 16 procent meer zwemwater beschikbaar dan dat benodigd is. Wanneer de (oppervlakten van) private zwembaden worden meegenomen, neemt dit overschot toe naar 39 procent. Doordat de bevolking in de leeftijdscategorie van 0 tot 4 jaar in Nijmegen de komende jaren zal toenemen, zal ook de vraag naar zwemles groeien. In 2025 zal in de openbare zwembaden in plaats van het huidige overschot een tekort van 5 procent aan beschikbare capaciteit voor zwemles zijn. In 2035 loopt het tekort verder op naar 14 procent. Wanneer de private baden worden meegenomen, blijft er tot in 2035 wel net voldoende zwemwater beschikbaar (+2%). De druk op zwemwater ten behoeve van zwemonderwijs neemt wel toe en er zal meer samenwerking en efficiëntie in programmering noodzakelijk zijn.

Tabel 9 – Ontwikkeling vraag en aanbod zwemwater voor zwemonderwijs

	2017		2025		2035	
	Openbaar	Openbaar en privaat	Openbaar	Openbaar en privaat	Openbaar	Openbaar en privaat
Benodigd (m ²)	1.750	1.750	2.151	2.151	2.383	2.383
Beschikbaar (m ²)	2.038	2.434	2.038	2.434	2.038	2.434
Overschot/tekort (m ²)	288	684	-113	283	-345	51
Overschot/tekort (%)	16%	39%	-5%	13%	-14%	2%

Daarbij is voor wat betreft de beschikbare wateroppervlakte uitgegaan van handhaving van de bestaande zwemaccommodaties.

5.3 Banenzwemmen

Banenzwemmen is een activiteit dat veelal individueel wordt beoefend en is vaak gericht op het in stand houden van / bevorderen van de conditie. Banenzwemmen wordt op diverse niveaus beoefend. Zowel op een laagdrempelige manier waarbij mensen ook (of grotendeels) komen zwemmen voor het sociale aspect, als op een meer sportieve manier waarbij mensen soms ook meerdere keren per week banenzwemmen.

Banenzwemmen kan het beste worden beoefend in een wedstrijdbassin van 25 of 50 meter. Bovendien leent een bassin dat is ingedeeld in zwembanen zich goed om de capaciteit (in aantal zwemmers) te vergroten en de activiteit banenzwemmen goed te organiseren. Ten aanzien van zwemwater ten behoeve van banenzwemmen worden de volgende criteria gehanteerd²¹:

Kader 2 – Definitie zwemwater geschikt voor banenzwemmen

lengte:	25 of 50 meter
breedte:	veelvoud van 2,5 meter
oppervlakte:	-
diepte:	tenminste 1,10 meter
temperatuur:	27 tot 29 graden Celsius

Deze uitgangspunten resulteren in een capaciteit voor banenzwemmen van (afgerond) 0,07 bezoeken per m² per uur. Oftewel: per 100 m² 'banenzwemwater' bedraagt de capaciteit ca. 7 bezoeken per uur. Hierbij is uitgegaan van ervaringscijfers van (gemiddeld) vier personen per baan in een 25-meterbad, (gemiddeld) vijf personen per baan in een 50 meterbad, en een gemiddelde duur van banenzwemmen van 45 minuten.

Verder geldt dat er twee factoren zijn waar rekening mee gehouden moet worden bij de toepassing van het instrument voor de Nijmeegse situatie. Het gaat hierbij om de manier waarop in Nijmegen banenzwemmen wordt aangeboden en het feit dat de bezoekaantallen voor banenzwemmen niet direct herleidbaar zijn.

In de gemeente Nijmegen wordt het banenzwemmen ruimer aangeboden, dan elders in Nederland. Het Erica Terpstrabad biedt elke dag tenminste twee banen per uur aan voor banenzwemmen. Daarnaast wordt ook in Zwembad West veel uren banenzwemmen geprogrammeerd. Dat betekent ook dat het banenzwem-bezoek zich meer zal spreiden in

²¹ Deze criteria zijn afgeleid van de sporttechnische criteria die worden gebruikt om te oordelen of badwater geschikt is voor het wedstrijdzwemmen (zie kader 3). De criteria zijn in die zin van een andere orde, omdat ze niet formeel worden vastgesteld en ingezet bij 'goedkeuringstrajecten' voor bijvoorbeeld wedstrijden en competities. Bij banenzwemmen is dat, als breedtesport, niet aan de hand.

de week en over de dag. Daarom wordt er, naast een aantal activiteit-specifieke uitgangspunten, ook een weging toegepast voor de uren waarop banenzwemmen in Nijmegen wordt geprogrammeerd.

Daarnaast is een belangrijke factor dat voor banenzwemmen geen betrouwbare cijfers over de huidige bezoekaantallen bestaan. Bij de onderzoeken en registratie van bezoekcijfers wordt de activiteit banenzwemmen namelijk samen met vrij zwemmen als één categorie 'recreatief zwemmen' geregistreerd²². Om die reden moet hier een aanname gedaan worden voor wat betreft de (huidige en potentiële) deelname aan banenzwemmen in Nijmegen.

Voor het banenzwemmen in Nijmegen zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- banenzwemmen wordt in alle zwemaccommodaties in Nijmegen aangeboden;
- volgens de hiervoor opgestelde definitie, zijn drie van de acht Nijmeegs bassins geschikt voor banenzwemmen, wat overeenkomt met 1.587,5 m² aan zwemwater;
- in 2016 zijn voor recreatief zwemmen in totaal 244.600 bezoeken geregistreerd;
- om een uitspraak te kunnen doen over deel van het bezoekaantal van recreatief zwemmen dat valt toe te wijzen aan banenzwemmen, wordt gekeken naar de verdeling van het aantal uren per week in de programmering, rekening houdend met piek- en dalmomenten;
- op basis daarvan wordt aangenomen dat van de 244.600 bezoeken van recreatief zwemmen, circa 65% van deze categorie uit banenzwemmen betreft;
- voor banenzwemmen wordt verder als uitgangspunt gehanteerd dat het gaat om de leeftijdscategorieën tussen 20 en 74 jaar.

In onderstaande tabel wordt duidelijk dat het beschikbare water voor banenzwemmen maar net aansluit bij het benodigd zwemwater. Door de verwachte demografische ontwikkeling zal in 2035 onvoldoende zwemwater zijn voor banenzwemmen.

Tabel 10 – Ontwikkeling vraag en aanbod zwemwater voor banenzwemmen

	2017	2025	2035
Benodigd (m ²)	1.538	1.586	1.626
Beschikbaar (m ²)	1.588	1.588	1.588
Overschot/tekort (m ²)	49	1	-38
Overschot/tekort (%)	3%	0%	-2%

Daarbij is voor wat betreft de beschikbare wateroppervlakte uitgegaan van handhaving van de bestaande zwemaccommodaties.

5.4 Sport

De hoofdactiviteit (zwem)sport betreft een verzameling waar meerdere disciplines onder vallen. In het kader van dit rapport verstaan we onder sport: *zwemsporten en bewegingsactiviteiten in georganiseerd verband, uitgevoerd door een voor het zwembad externe organisatie (incl. verenigingen voor zwemmers met een beperking), met name - maar niet uitsluitend - bestaande uit activiteiten met een competitief karakter waarop door derden opgestelde sporttechnische eisen van toepassing zijn.* (Daartoe worden dus ook gerekend: wedstrijd- en masterzwemmen, waterpolo, duiken, schoonspringen of synchroonzwemmen.)

De sport maakt een belangrijk onderdeel uit van het activiteitenaanbod in Nijmegen. In de drie publieke zwembaden worden door meerdere organisaties diverse sportactiviteiten

²² Voor de toekomst wordt geadviseerd in de bezoekregistratie onderscheid te maken naar vrij zwemmen enerzijds en banenzwemmen anderzijds, zodat in de toekomst beter gestuurd kan worden op benodigd zwemwater voor deze activiteiten.

georganiseerd (zie ook paragraaf 4.2). Daarnaast is het Erica Terpstrabad vrijwel volledig ingericht als sportbad. Het is van belang dat zwemwater ten behoeve van sport voldoet aan de sporttechnische eisen. Deze variëren uiteraard per sport, maar alles bij elkaar genomen kunnen toch de volgende criteria worden geformuleerd²³:

Kader 3 - Definitie zwemwater geschikt voor sport

lengte:	25, 35 of 50 meter
breedte:	tenminste 12,5 meter
oppervlakte:	tenminste 312,5 m ²
diepte:	tenminste 2 meter
temperatuur:	25 tot 28 graden Celsius

Twee van de acht bassins in Nijmegen voldoen aan de sporttechnische criteria voor zwemwater ten behoeve van de zwemsport met een wateroppervlakte van 1.275 m².

Bij de uitwerking voor sport is een soortgelijke methode toegepast als bij banenzwemmen. Voor sport wordt rekening gehouden met de eerder genoemde sportdisciplines²⁴ en de daarbij behorende uitgangspunten:

- voor wedstrijdzwemmen (training) geldt: maximaal zes²⁵ zwemmers gelijktijdig in één 25-meterbaan;
- voor wedstrijdzwemmen (training) geldt: maximaal acht²⁶ zwemmers gelijktijdig in één 50-meterbaan;
- voor waterpolo (training) geldt: maximaal twintig sporters in een 6-baans 25-meterbad;
- voor masterzwemmen (training) geldt: maximaal zes zwemmers gelijktijdig in één 25-meterbaan;
- voor duiken geldt: maximaal twintig sporters in een 6-baans 25-meterbad;
- voor synchroonzwemmen (training) geldt: maximaal twintig sporters in een 6-baans 25 meterbad;
- voor elk onderdeel geldt: een gemiddelde duur van één uur;
- standaard verdeling van de vijf sportactiviteiten: 40% wedstrijdzwemmen; 40% waterpolo; 10% masterzwemmen; 5% synchroonzwemmen; 5% duiken.

Deze uitgangspunten resulteren in een capaciteit voor sport van 0,06 bezoeken per m² per uur. Anders gezegd: per 100 m² 'banenzwemwater' bedraagt de capaciteit ca. zes bezoeken per uur.

Als algemene uitgangspunten voor de programmering en capaciteitsberekening zijn verder gehanteerd:

- 28 uur per week voor zwemsportactiviteiten, te weten:
 - o maandag: 18:00-22:00 uur
 - o dinsdag: 06:00-07:00 & 18:00-21:00 uur
 - o woensdag: 18:00-22:00 uur
 - o donderdag: 06:00-07:00 & 18:00-21:00 uur
 - o vrijdag: 18:00-22:00 uur
 - o zaterdag: 14:00-18:00 uur
 - o zondag: 14:00-18:00 uur
- 44 weken per jaar;
- totaal 1.232 uur per jaar;
- voor sport gelden de leeftijdscategorieën van 5 tot 54 jaar.

²³ Gebaseerd op het Handboek Zwembaden (KNZB, 2015).

²⁴ In Nijmegen is er geen schoonspringafdeling.

²⁵ Bij sport ligt het gelijktijdige aantal bezoeken hoger dan bij banenzwemmen. Bij wedstrijdzwemmen kunnen meer personen gelijktijdig in een baan vanwege de hogere geoefendheid van de zwemmer.

²⁶ Zie vorige noot

Om voor de Nijmeegse situatie het beschikbare water te relateren aan de vraag wordt, evenals bij het banenzwemmen, uitgegaan van het huidige bezoekaantal. Zoals in § 2.3 is weergegeven, was het bezoekaantal voor de categorie sport 112.900 in 2016. De jaren ervoor zat het bezoek ruim boven dit bezoekaantal. Aangezien sport de enige categorie is waarvoor geen los kaartje of abonnement hoeft worden aangeschaft, wordt het bezoekaantal door exploitanten geschat, in plaats van dat kaartjes worden geregistreerd. Om die reden is voor de verdere uitwerking gerekend met het gemiddelde bezoekaantal van de afgelopen zes jaar. De uitkomsten voor sport zijn dan:

- gemiddeld 121.600 sportbezoeken per jaar;
- op basis van het planningsinstrument is daar 1.655 m² aan (geschikt) zwemwater voor nodig.

Nijmegen beschikt derhalve op dit moment niet over voldoende zwemwater voor sport (380 m² tekort). Op basis van de demografische ontwikkeling, zal het tekort aan zwemwater voor sport verder oplopen tot ongeveer 550 m² in 2035 (30%).

Tabel 11 - Ontwikkeling vraag en aanbod zwemwater voor sport

	2017	2025	2035
Benodigd (m ²)	1.655	1.714	1.831
Beschikbaar (m ²)	1.275	1.275	1.275
Overschot/tekort (m ²)	-380	-439	-556
Overschot/tekort (%)	-23%	-26%	-30%

Daarbij is voor wat betreft de beschikbare wateroppervlakte uitgegaan van handhaving van de bestaande zwemaccommodaties.

5.5 Doelgroepactiviteiten

Doelgroepzwemmen is een verzamelnaam voor zwemactiviteiten die doorgaans groeps-gewijs worden beoefend met als primair doel om in beweging te blijven c.q. de conditie op peil te houden. Aan doelgroepzwemmen is meestal geen competitief karakter verbonden, zoals dat bij sport wel het geval is. Typische voorbeelden zijn activiteiten zoals Aquasporten, Meer Bewegen Voor Ouderen, therapiezwemmen of zwemmen voor mensen met een beperking. Vanwege de diversiteit van deze activiteiten, kan de temperatuur en diepte van het bassin soms sterk verschillen. Criteria waar zwemwater voor doelgroepzwemmen aan moet voldoen, zijn²⁷:

Kader 4 - Definitie zwemwater geschikt voor doelgroepzwemmen

lengte:	>= 7 meter
breedte:	>= 7 meter
oppervlakte:	tenminste 100 m ²
diepte:	variabel: 0 tot 2 meter
temperatuur:	28 tot 32 graden Celsius

Voor doelgroepzwemmen is dezelfde methode toegepast als voor de activiteiten banenzwemmen en sport. Eerst is inzichtelijk gemaakt hoeveel vierkante meter zwemwater nodig is om doelgroepzwemmen te kunnen faciliteren. Dit is vervolgens gekoppeld aan het huidige

²⁷ Deze criteria zijn afgeleid van de sporttechnische criteria die worden gebruikt om te oordelen of badwater geschikt is voor het wedstrijdzwemmen (zie kader 3). De criteria zijn in die zin van een andere orde, omdat ze niet formeel worden vastgesteld en ingezet bij 'goedkeuringstrajecten' voor bijvoorbeeld wedstrijden en competities. Bij doelgroepactiviteiten is dat, als breedtesport, niet aan de hand.

bezoekaantal voor doelgroepzwemmen. Op deze manier wordt inzichtelijk gemaakt hoeveel zwemwater voor doelgroepzwemmen benodigd is. Voor de calculaties met betrekking tot doelgroepzwemmen is een onderscheid gemaakt in acht typen (zie kader 5.4).

Kader 5 - typen doelgroepzwemmen

activiteit
revalidatiezwemmen
mindervalidenzwemmen
zwangerschapszwemmen
peuter- en kleuterzwemmen
zwemles voor volwassenen
meer bewegen voor ouderen
aquasporten

De capaciteit voor doelgroepzwemmen is 0,143 bezoeken per m² per uur. Anders gezegd: per 100 m² 'banenzwemwater' bedraagt de capaciteit ca. 14 bezoeken per uur. Als uitgangspunten voor het aantal bezoeken per jaar gelden verder:

- 42,5 uur per week doelgroepzwemmen, gebaseerd op de volgende programmering: maandag tot en met vrijdag: 09:00-10:00 / 11:00-14:00 / 18:00-20:00²⁸ / 21:00-22:30;
- voor deze uren wordt een weging toegepast voor piek- en daluren, waardoor het gewogen aantal uur per week op 31,25 komt;
- 44 weken per jaar;
- totaal 1.375 uur per jaar;
- voor doelgroepzwemmen gelden de leeftijdscategorieën van 0 tot 74 jaar.

In Nijmegen worden diverse vormen van doelgroepzwemmen aangeboden. In alle zwembaden worden meerdere doelgroepactiviteiten aangeboden. Bij de toepassing van het instrument voor doelgroepzwemmen op de Nijmeegse situatie wordt uitgegaan van het in 2016 gerealiseerde bezoekaantal. Dat levert de volgende uitkomsten op:

- in 2016 hadden de Nijmeegse zwembaden 65.900 bezoeken voor doelgroepactiviteiten;
- op basis van de calculaties betekent dit dat in 2017 336 m² beschikbaar dient te zijn;

Zes van de acht bassins voldoen aan de criteria voor doelgroepzwemmen (kader 5.3). Op basis van de definitie is er in de stad 1.712,5 m² zwemwater beschikbaar voor doelgroepactiviteiten. Dat is ruim meer dan wat benodigd is (namelijk 336 m² in 2016). Het overschot neemt in omvang weliswaar naar 2025 en 2035 iets af, maar blijft aanzienlijk. Doelgroepzwemmen vormt op dit moment dan ook geen knelpunt in de programmering van zwemwater, althans niet wat de hoeveelheid zwemwater betreft²⁹.

Tabel 12 - Ontwikkeling vraag en aanbod zwemwater voor doelgroepzwemmen

	2017	2025	2035
Benodigd (m ²)	336	356	377
Beschikbaar (m ²)	1.713	1.713	1.713
Overschot/tekort (m ²)	1.376	1.357	1.336
Overschot/tekort (%)	409%	381%	355%

²⁸ Voor doelgroepactiviteiten is ander type water geschikt dan voor sportactiviteiten. De uren die in de avond worden toegerekend aan doelgroepactiviteiten, kunnen niet één op één worden ingezet voor sportactiviteiten, omdat het hierbij gaat om ander type badwater.

²⁹ Mogelijk leven er wel wensen om op bepaalde specifieke tijden een doelgroepactiviteit te kunnen beoefenen, tijden die anders liggen dan nu geprogrammeerd.

Daarbij is voor wat betreft de beschikbare wateroppervlakte uitgegaan van handhaving van de bestaande zwemaccommodaties.

5.6 Vrij zwemmen

De vijfde activiteit die wordt behandeld, is vrij zwemmen. Veel van dit 'vrij zwemmen' vindt plaats op zaterdag- en zondagmiddag. Wat betreft vrij zwemmen geven zowel Sportfondsen als Stichting Zwembad Dukenburg aan dat zij gemiddeld gezien de maximale capaciteit slechts enkele dagen per jaar halen. In Zwembad West wordt aangegeven dat maximaal 3.000 bezoeken per dag aanwezig kunnen zijn wanneer het buitenbad is geopend en een maximaal 1.250 bezoeken per dag als het buitenbad niet is geopend. Zonder het buitenbad zit het bezoek op een reguliere zondag gemiddeld tussen de 300 en 600 bezoeken. Het Erica Terpstrabad kent een capaciteit van 100 bezoekers per uur voor vrij zwemmen. Deze maximale capaciteit wordt niet vaak behaald. Stichting Zwembad Dukenburg geeft aan dat zwembad Dukenburg een maximale capaciteit van 85 personen per uur kent voor het wedstrijd- en instructiebad. Gemiddeld maken 35 personen per uur gebruik van de mogelijkheid tot vrij zwemmen.

De hoeveelheid zwemwater in Nijmegen is met andere woorden meer dan voldoende om te kunnen voldoen aan de behoefte aan vrij zwemmen, nu en in de toekomst.

5.7 Ontwikkelingen stadsgebieden

In de vorige paragrafen is in beeld gebracht wat per activiteit de verhouding tussen vraag en aanbod van zwemwater is voor de gemeente Nijmegen als geheel. In deze paragraaf wordt besproken waar binnen de negen stadsgebieden van de gemeente sprake is van een tekort of overschot (zie ook § 3.1).

De stadsgebieden komen uiteraard niet één op één overeen met de verzorgingsgebieden van de zwembaden. Het is daarom niet mogelijk om stadsgebieden volledig toe te wijzen aan één zwembad. Hierna wordt daarom alleen in kwalitatieve zin beschreven op welke manier de vraag naar zwemwater zich ontwikkelt. Dit gebeurt alleen aan de hand van de beschikbare demografische ontwikkeling per stadsgebied.

5.7.1 Zwemonderwijs

Voor de activiteit zwemonderwijs is gekeken naar de leeftijdscategorie van 0-4 jarigen. In 2017 heeft Nijmegen (afgerond) 8.300 inwoners in de leeftijd van 0 tot 4 jaar. In 2035 is dat naar verwachting toegenomen tot bijna 10.800.

Voor Dukenburg en Lindenholt wordt echter uitgegaan van een daling van het aantal 0-4 jarigen in 2025 ten opzichte van 2017. Na 2025 wordt dan weer een stijging verwacht. Voor het stadsgebied Lindenholt leidt dat tot een hoger aantal 0-4 jarigen in 2035 dan in 2017. De bevolking in deze wijken maakt voornamelijk gebruik van zwembad Dukenburg. De ontwikkeling van deze stadsgebieden zullen zorgen voor een lagere druk op zwemlessen voor dit zwembad. Het stadsgebied Nieuw-West stijgt tot 2025 minimaal. Er is tot dat moment nauwelijks groei van de groep 0-4 jarigen. Naar 2035 is wel een stijging zichtbaar van meer dan 10 procent. De verwachting is dat de extra vraag naar zwemles vanuit Nieuw-West dan ook pas na 2025 komt.

In de stadsgebieden Oost, Midden en Zuid groeit de populatie 0-4 jarigen gestaag. Vanuit deze stadsgebieden wordt een extra vraag voor leszwemmen verwacht in 2025 en 2035. Vanwege de ligging van de gebieden ten opzichte van de zwembaden, zal deze vraag naar verwachting ten gaste komen aan alle drie de openbaren overdekte zwembaden.

De stadsgebieden Centrum en Oud-West groeien harder dan gemiddeld. In beide gebieden zal het aantal 0 tot 4-jarigen met meer dan 50 procent stijgen. Gezien de ligging van deze

gebieden, zal deze extra vraag naar zwemlessen waarschijnlijk voornamelijk ten gunste komen van Zwembad West.

De grootste stijging van het aantal 0 tot 4-jarigen vindt plaats in Noord. In dit stadsgebied stijgt het aantal 0 tot 4-jarigen ten opzichte van de huidige situatie met 67 procent in 2025 en in 85 procent in 2035. In absolute zin gaat het hierbij om bijna 1.400 kinderen in de leeftijdsgroep van 0 tot 4 jaar. Het dichtstbijzijnde zwembad in Nijmegen is Zwembad West (5,3 kilometer). Verwacht wordt dan ook dat er extra vraag naar zwemles komt voor dit zwembad. Echter, vanwege deze grote reisafstand kan men ook kiezen voor zwembaden buiten de gemeente (Bemmel) waarvoor de reisafstand ongeveer gelijk is.

In onderstaande tabel is de ontwikkeling per stadsgebied inzichtelijk gemaakt.

Tabel 13 - Inwoneraantallen en procentuele ontwikkeling 0-4 jarigen naar stadsgebied

Zwemles	2017	%	2025	%	2035	%
Nijmegen	8.300	100%	9736	117%	10.786	130%
Centrum	153	100%	211	138%	233	152%
Dukenburg	1.140	100%	1.004	88%	1.113	98%
Lindenholt	752	100%	708	94%	785	104%
Midden	932	100%	1.009	108%	1.118	120%
Nieuw-West	868	100%	872	100%	966	111%
Noord	1.656	100%	2.768	167%	3.067	185%
Oost	1.043	100%	1.110	106%	1.230	118%
Oud-West	697	100%	964	138%	1.068	153%
Zuid	1.059	100%	1.089	103%	1.206	114%

5.7.2 Banenzwemmen

Voor banenzwemmen wordt gekeken naar de leeftijdsgroep van 20 tot 64 jaar. In totaal heeft Nijmegen nu ongeveer 113.200 inwoners in deze leeftijdscategorie. In 2035 zal dit opgelopen zijn tot ongeveer 119.600. Dit is een stijging van 6 procent.

De toename van het aantal 20 tot 64-jarigen vindt eigenlijk alleen plaats in de stadsgebieden Oud-West (17%) en in Noord (95%). De toename wordt met name in de periode tot 2025 gerealiseerd. De stijging in deze gebieden, waarbij het in absolute zin gaat om een toename van meer dan 10.000 inwoners, verklaart volledig de stijging voor de stad Nijmegen. In de overige gebieden zal de leeftijdsgroep van 20 tot 64 in zes stadsgebieden afnemen en in één stadsgebied gelijk blijven.

Op basis van deze demografische ontwikkeling en de ligging van de zwembaden, zal het bezoekpotentieel voor banenzwemmen voor Zwembad West toenemen, maar zal het bezoekpotentieel voor Erica Terpstrabad en Dukenburg afnemen.

Tabel 14 - Inwoneraantallen en procentuele ontwikkeling 20-64 jarigen naar stadsgebied

	2017	%	2025	%	2035	%
Nijmegen	113.168	100%	116.700	103%	119.600	106%
Centrum	9.709	100%	9.879	102%	9.747	100%
Dukenburg	12.630	100%	11.753	93%	12.173	96%
Lindenholt	9.643	100%	8.735	91%	9.038	94%
Midden	12.225	100%	11.687	96%	11.962	98%
Nieuw-West	10.553	100%	9.782	93%	10.060	95%

Noord	9.969	100%	18.227	183%	19.409	195%
Oost	24.108	100%	21.930	91%	21.859	91%
Oud-West	10.199	100%	11.583	114%	11.908	117%
Zuid	14.132	100%	13.277	94%	13.608	96%

5.7.3 Sport

Voor de activiteit sport wordt gekeken naar de inwoners in de leeftijdscategorie van 5 tot 54 jaar. Nijmegen heeft op dit moment ongeveer 154.250 inwoners in deze leeftijdscategorie. Dit zal geleidelijk oplopen tot 161.800 (5%) in 2025 en 170.700 (11%) in 2035.

Het desbetreffende inwoneraantal voor sport, zal in de stad Nijmegen met 11 procent toenemen. In drie stadsgebieden zal sprake zijn van een geringe afname. In vier stadsgebieden is sprake van een geringe toename in 2035. Van deze vier stadsgebieden, zijn er drie die in 2025 nog een kleine afname kennen, maar die tot 2035 weer toenemen.

Voor twee van de negen stadsgebieden geldt wel dat er een behoorlijke stijging plaatsvindt van het aantal inwoners in de benoemde leeftijdscategorie. Dit is namelijk in Oud-West (20% in 2035) en in Noord (96% in 2035). Ook voor deze activiteit geldt dat de stijging voornamelijk voor 2025 wordt gerealiseerd.

Kijkend naar het effect voor benodigd zwemwater voor sport, zal de vraag naar zwemwater voor sport met name komen uit het noorden van Nijmegen. Over het algemeen is men bereid om voor sportactiviteiten in georganiseerd verband langer willen reizen en speelt het dichtstbijzijnde zwembad een minder grote rol. Daarom wordt verwacht dat de druk op zwemwater voor sport zowel te merken zal zijn bij het Erica Terpstrabad als bij Zwembad West. Het Erica Terpstrabad is nu al het zwembad met de sportuitstraling. Naar verwachting zal de vraag naar sportwater op basis van de demografische ontwikkeling in de regio van zwembad Dukenburg niet enorm toenemen.

Tabel 15 - Inwoneraantallen en procentuele ontwikkeling 5-54 jarigen naar stadsgebied

Sport	2017	%	2025	%	2035	%
Nijmegen	154.241	100%	161.800	105%	170.700	111%
Centrum	11.111	100%	11.341	102%	11.367	102%
Dukenburg	17.833	100%	16.960	95%	17.987	101%
Lindenholt	12.769	100%	11.916	93%	12.581	99%
Midden	15.815	100%	15.412	97%	16.100	102%
Nieuw-West	13.749	100%	12.995	95%	13.639	99%
Noord	13.066	100%	23.737	182%	25.611	196%
Oost	30.476	100%	28.713	94%	29.378	96%
Oud-West	12.587	100%	14.432	115%	15.072	120%
Zuid	18.877	100%	18.207	96%	19.095	101%

5.7.4 Doelgroepactiviteiten

Zoals eerder al is benoemd, is doelgroepactiviteiten een verzamelnaam voor diverse activiteiten van verschillend karakter. Zo wordt onder doelgroepactiviteiten onder andere het baby-peuterzwemmen verstaan, maar ook het Meer Bewegen Voor Ouderen. De leeftijdscategorieën waar doelgroepactiviteiten op zijn gericht, zijn dan ook behoorlijk ruim, hier gesteld van 0 tot 74 jaar. In 2017 heeft Nijmegen ruim 162.500 inwoners in deze leeftijd. Dit loopt op tot 172.000 (6%) in 2025 en 182.000 (12%) in 2035.

De ontwikkeling van het bezoekpotentieel naar stadsgebied kent een soortgelijke ontwikkeling als voor sport. Tot 2025 zal in meerdere stadsgebieden sprake zijn van een minimale daling, om vervolgens tot 2035 weer toe te nemen tot, in de meeste gevallen, net boven de situatie in 2017. Alleen in stadsgebied Oost blijft het bezoekpotentieel voor doelgroepzwemmen in 2035 lager dan in 2017 (98%). In zes andere gebieden schommelt de stijging tussen de één procent en vier procent.

De groei in Noord en Oud-West is ook voor doelgroepzwemmen zichtbaar. Hier vindt naar verwachting een stijging plaats van respectievelijk 96 procent en 23 procent.

Tabel 16 - Inwoneraantallen en procentuele ontwikkeling 0-74 jarigen naar stadsgebied

Doelgroepzwemmen	2017	%	2025	%	2035	%
Nijmegen	162.541	100%	172.000	106%	182.000	112%
Centrum	11.264	100%	11.552	103%	11.600	103%
Dukenburg	20.160	100%	19.010	94%	20.369	101%
Lindenholt	14.373	100%	13.427	93%	14.340	100%
Midden	17.609	100%	17.354	99%	18.351	104%
Nieuw-West	15.361	100%	14.614	95%	15.511	101%
Noord	16.358	100%	29.240	179%	31.997	196%
Oost	32.605	100%	30.979	95%	32.010	98%
Oud-West	13.835	100%	16.158	117%	17.065	123%
Zuid	20.976	100%	20.365	97%	21.599	103%

6 Conclusies en aanbevelingen

In dit onderzoek is de huidige situatie ten aanzien van het zwemaanbod in Nijmegen in kaart gebracht. Er is inzichtelijk gemaakt wat de verwachte demografische ontwikkeling tot 2035 zal zijn en is weergegeven wat de ervaringen van primaire stakeholders zijn. Tevens is per type activiteit in kaart gebracht of de beschikbare oppervlakten (aanbod) aansluiten bij de bestaande en toekomstige vraag. Op basis van de voorgaande hoofdstukken, wordt hierna ingegaan op de conclusies en aanbevelingen.

6.1 Algemene conclusies

Nijmegen heeft op dit moment drie openbare overdekte zwembaden, Zwembad West, het Erica Terpstrabad en zwembad Dukenburg. De zwembaden hebben een verschillend karakter, namelijk primair een recreatief karakter, een sport- en instructiekarakter, respectievelijk een wijkkarakter. De afgelopen jaren is het totale bezoekaantal van de drie zwembaden gestegen tot ruim 515.000 bezoeken per jaar. Dit is grotendeels te verklaren door de vervanging van zwembad Oost door het Erica Terpstrabad.

Inwoners van Nijmegen moeten gemiddeld bijna 2,5 kilometer reizen naar het dichtstbijzijnde overdekte openbare zwembad. Met name inwoners van de stadsgebieden Lindenholt, Nijmegen-Zuid en Nijmegen Noord hebben een langer dan gemiddelde reisafstand tot het dichtstbijzijnde zwembad.

De drie zwembaden hebben in samen 2.862,5 m² zwemwater beschikbaar. Nijmegen heeft daarmee, in vergelijking met een aantal andere gemeenten, relatief veel zwemwater beschikbaar. Niet alle bassins zijn echter geschikt voor alle vijf benoemde hoofdactiviteiten, waardoor het beschikbare zwemwater per activiteit verschilt van 1.275 m² voor sport tot 2.037,5 m² voor zwemonderwijs.

De twee exploitanten van de zwembaden, N.V. Sportfondsen Nijmegen en Stichting Zwembad Dukenburg, zijn over het algemeen tevreden over de huidige situatie. De georganiseerde gebruikers, verenigd in Platform Zwemmen, hebben vrijwel allemaal aangegeven meer zwemwater te willen huren. Op de (vaak gewenste) primetime uren is dit echter niet mogelijk. Door zowel exploitanten als verenigingen wordt een 50-meterbad als belangrijke voorziening gezien voor de stad en regio rondom Nijmegen. Tevens zien deze stakeholders veel kansen ten aanzien van een zwemaccommodatie in Nijmegen Noord.

Uit de bevraging van het stadspanel is gebleken dat met name Zwembad West inwoners uit alle stadsgebieden trekt. Zwembad Dukenburg is meer een wijkbad dat met name bezoekers uit de stadsgebieden Dukenburg en Lindenholt trekt. Opvallend is het grote aandeel 65-plussers dat gebruikmaakt van dit zwembad. 67 procent van de respondenten wil maximaal 15 minuten reizen tot een zwemaccommodatie.

Het inwoneraantal van de gemeente Nijmegen zal tot 2035 toenemen met ruim 17 procent. Deze groei zal met name plaatsvinden in Nijmegen Noord. De verwachting is dat in dit stadsgebied in 2035 96 procent meer mensen wonen dan in 2017. Wat betreft de verschillende leeftijdscategorieën, zal de grootste groei plaatsvinden in de groep 65-plus. De demografische ontwikkelingen zorgen voor een veranderende vraag naar zwemwater. Dit heeft met name gevolgen voor de beschikbaarheid voor zwemonderwijs, sport en banen-zwemmen.

Geconcludeerd wordt dat de demografische ontwikkeling invloed heeft op de veranderende vraag naar zwemwater en dat, rekening houdend met het huidige zwemaanbod, een toekomstvisie ten aanzien van zwembaden relevant is. Aspecten als reisafstand en configuratie van zwembaden zijn hierin belangrijk aspecten.

Hierna volgen een aantal belangrijke conclusies ten aanzien van de vijf benoemde activiteiten.

6.1.1 Zwemonderwijs

Vastgesteld wordt dat voor de categorie zwemonderwijs vijf van de acht bassins geschikt zijn. Drie bassins zijn niet geschikt vanwege de beperkte oppervlakte en/of diepte van het bassin. Er is voor zwemonderwijs 2.037,5 m² zwemwater geschikt.

Geconcludeerd wordt dat beide exploitanten tevreden zijn over de huidige situatie en dat volgens hen nog ruimte voor zwemles beschikbaar is. Commerciële zwemscholen willen meer zwemwater huren in de publieke baden, maar dit gebeurt niet vanwege te hoge tarieven enerzijds en onvoldoende zwemwater anderzijds.

Geconcludeerd wordt dat de huidige capaciteit voor zwemles in de gemeente Nijmegen ruim voldoende is. Echter, vanwege de toename van het aantal kinderen tot 2035 is het zwemwater van private zwembaden noodzakelijk om alle zwemlessen te kunnen blijven faciliteren evenals een efficiënte programmering van deze activiteit. De druk op zwemles zal vooral ontstaan in stadsgebied Noord. Mogelijk kunnen kinderen uit dit gebied voor de zwemles ook naar Elst of Bemmelen zullen gaan (waarbij wordt opgemerkt dat niet onderzocht is of aldaar voldoende zwemwater beschikbaar is).

6.1.2 Banenzwemmen

In Nijmegen zijn drie van de acht bassins geschikt voor banenzwemmen. Er is 1.587,5 m² zwemwater beschikbaar. Vijf bassins zijn volgens de gehanteerde definitie niet geschikt voor banenzwemmen, hoofdzakelijk vanwege de afmeting van de bassins.

Er wordt vastgesteld dat het banenzwemmen in Nijmegen op een vrij unieke manier wordt georganiseerd. Nijmegen onderscheidt zich daarmee ten opzichte van andere gemeenten.

Het beschikbare zwemwater voor banenzwemmen is, ondanks de ruime openstelling, krap. Als rekening wordt gehouden met de demografische ontwikkeling, zal in 2035 een tekort aan beschikbaar zwemwater zijn. Dit tekort heeft vooral betrekking op de stadsgebieden Oud-West en Noord. In vrijwel alle andere stadsgebieden neemt het bezoekpotentieel marginaal af.

De kanttekening die daarbij moet worden gesteld is dat het bezoekaantal voor banenzwemmen niet direct herleidbaar is, omdat deze samen met het bezoekaantal voor vrij zwemmen als één categorie wordt geregistreerd. Dit beperkt de betrouwbaarheid van de conclusies ten aanzien van banenzwemmen.

6.1.3 Sport

Nijmegen heeft twee bassins die geschikt zijn voor sport. Het is daarmee de categorie met het minst beschikbare zwemwater, namelijk 1.275,0 m². De andere bassins zijn niet geschikt omdat met name de afmeting of de temperatuur niet aansluit bij de gestelde definitie.

Vanwege de indeling van het zwembad en de temperatuur van het water, is Zwembad Dukenburg niet geschikt voor sport. Noodgedwongen wordt het in de praktijk echter wel voor gebruikt als gevolg van de beperkte beschikbaarheid van zwemwater in Zwembad West en het Erica Terpstrabad. Zo wordt gezwommen in water dat met veel flexibiliteit van gebruikerszijde wel enigszins bruikbaar is, maar niet voldoet aan de sporttechnische criteria en daarmee ook beperkend is voor de activiteiten en het groeipotentieel voor verenigingen. Het Erica Terpstrabad sluit overigens wel aan bij de behoeften van verenigingen c.q. de hoofdactiviteit sport als hier gedefinieerd.

Vrijwel alle verenigingen willen meer zwemwater huren dan ze momenteel doen. In totaal gaat het om meer dan 400 uur per jaar extra. Vaak gaat het daarbij om de primetime uren (17:00-20:00). Doordat dit niet beschikbaar is, wijken verenigingen uit naar zwembaden buiten de gemeente.

De gemeente Nijmegen beschikt niet over voldoende zwemwater voor sport. In 2035 loopt dit tekort, op basis van de demografische ontwikkeling, verder op tot 30%. Met name in de stadsgebieden Oud-West en Noord zal de vraag naar zwemwater (en daarmee ook het tekort) voor sport verder toenemen.

6.1.4 Doelgroepactiviteiten

Voor doelgroepzwemmen zijn zes van de acht bassins geschikt. In totaal beschikt Nijmegen hiermee over 1.712,5 m² zwemwater.

Beide exploitanten zijn tevreden over de huidige situatie voor doelgroepzwemmen. Er is ruim voldoende zwemwater beschikbaar om deze activiteiten aan te bieden. Vanwege de verwachte vergrijzing zal de vraag naar doelgroepactiviteiten gericht op ouderen toenemen, desondanks zal dit niet leiden tot een tekort aan zwemwater voor doelgroepactiviteiten. Wel zal het bezoekpotentieel vanuit Nijmegen Noord bijna verdubbelen, waardoor de vraag steeds vaker uit dit stadsgebied zal komen.

6.1.5 Vrij zwemmen

Voor vrij zwemmen wordt slechts enkele dagen per jaar de maximale bezetting gerealiseerd. Er is derhalve meer dan voldoende zwemwater voor vrij zwemmen in de openbare zwembaden beschikbaar.

Ten aanzien van vrij zwemmen geldt, net als voor banenzwemmen, dat het huidig bezoek niet volledig correct kan worden toegewezen, omdat beide activiteiten nu gezamenlijk worden geregistreerd.

6.2 Aanbevelingen

Op basis van de resultaten uit hoofdstuk twee tot en met vijf en de voorgaande conclusies, worden de volgende aanbevelingen gedaan:

1. scheid bij de registratie van bezoekaantallen het banenzwemmen van het vrij zwemmen en benut die nieuwe gegevens om de analyses zoals hier uitgevoerd periodiek te herzien (en aan te vullen met andere, nieuwe gegevens³⁰);
2. het advies is om beide exploitanten meer met elkaar te laten samenwerken, zodat afstemming plaatsvindt ten aanzien van (onder meer) de programmering, waardoor het totale zwemaanbod in Nijmegen beter kan aansluiten bij de behoefte. Daarnaast wordt aanbevolen om ook de commerciële zwemscholen te betrekken, zodat er goede afstemming is voor de activiteit zwemles;
3. er wordt geadviseerd om de huidige beschikbaarheid en huidige opzet voor banenzwemmen te continueren en waar nodig / mogelijk te optimaliseren;
4. zorg dat de georganiseerde gebruikers (verenigd in Platform Zwemmen) 'aangesloten blijven' bij de gemeente en exploitanten, zodat zij betrokken worden en blijven bij de toekomstvisie op zwemmen in Nijmegen;
5. ten aanzien van de groei in Nijmegen-Noord wordt geadviseerd om deze in de gaten te houden en te monitoren of het extra potentiële bezoek ten gunste komt aan de Nijmeegse baden of dat men met name kiest voor zwembaden buiten Nijmegen;
6. er wordt aanbevolen om bij nieuwbouw de gestelde definities voor zwemwater, met name voor sport, als uitgangspunt te nemen;

³⁰ Bijvoorbeeld over de deelname aan het zwemmen, over de ontwikkeling rondom leswemmen en schoolzwemmen en uiteraard over de demografische ontwikkeling.

7. er is geconcludeerd dat de demografische ontwikkeling in Nijmegen Noord invloed heeft op de vraag naar zwemwater. Rekening houdend met de maximale levensduur van twee bestaande zwembaden, wordt geadviseerd om nader onderzoek te doen naar hoe de spreiding van de Nijmeegse zwembaden in de toekomst kan zijn en wat de bijbehorende configuraties zouden moeten zijn.

Indien sprake is van significante wijzigingen in omstandigheden (wijzigingen in programmeringen, bezoekaantallen of beschikbare informatie ten aanzien van de demografische ontwikkeling), wordt geadviseerd om de beschouwing van zwemwaterbehoefte versus het beschikbare zwemwater te herhalen, zodat geverifieerd kan worden welke invloed de wijzigingen hebben op de vraag naar zwemwater;

Bijlage 1 - Toelichting planningsinstrument

Het planningsinstrument zoals is weergegeven in hoofdstuk 5, kan worden ingezet voor besluitvorming over zwemwatercapaciteit. Echter, het is van belang om in te zien dat het instrument een modellering van de werkelijkheid is en dat het niet de volledige complexiteit van het vraagstuk rondom zwemwatercapaciteit in de gemeente Nijmegen kan dekken. Vandaar dat enkele noten worden verwoord op de aannames gehanteerd bij de ontwikkeling van het planningsinstrument.

- Bij de berekening van de capaciteit van zwemwater³¹ worden algemene uitgangspunten / aannames gehanteerd, die op zwembad-, bassin- en activiteitenniveau in de praktijk variatie vertonen. Deze uitgangspunten / aannames hebben onder meer betrekking op:
 - o onderscheiden van activiteiten in 'slechts' vijf hoofdcategorieën, terwijl zwembaden in de praktijk een vrij grote variatie in activiteiten kennen (denk bijvoorbeeld aan de grote diversiteit in doelgroepactiviteiten);
 - o het benodigde wateroppervlak per bezoeker waar het instrument van uit gaat, is eveneens een benadering van de werkelijkheid: afhankelijk van gehanteerde lesmethode, gebruikte materialen, karakter van de deelnemers, etc., varieert de werkelijk benodigde wateroppervlakte;
 - o de uren dat activiteiten worden geprogrammeerd c.q. tijden waarop het betreffende zwemwater beschikbaar is, worden gelijkgesteld voor alle bassins. In de praktijk is uiteraard meer variatie in openingstijden aan de orde.
- Ook ten behoeve van de berekening van de zwemwaterbehoefte³² worden uitgangspunten / aannames gehanteerd, zoals:
 - o in de behoefte-raming is etnische afkomst als variabele niet meegenomen, evenmin als overige sociaal-economische factoren echter niet;
 - o de raming van de zwemwaterbehoefte is uiteindelijk gebaseerd op historische bezoekcijfers die naar de toekomst worden geëxtrapoleerd³³.
- Het inzicht in het huidige en toekomstige 'zwemgedrag' van de inwoners in het verzorgingsgebied (i.c. Nijmegen) is per definitie een benadering van de werkelijkheid. Bij de raming van (de ontwikkeling van) het gebruik van zwemwater konden bij de nu voorliggende uitwerking van het planningsinstrument diverse aspecten niet meegenomen worden, die wel van invloed zijn op zwembadbezoek, zoals:
 - o concurrerende sport- c.q. vrijetijdsactiviteiten;
 - o entree- en verhuurtarieven;
 - o (kwaliteit van) marketing- en promotie-inspanningen;
 - o gemeentelijk beleid op het gebied van sport en flankerende beleidsvelden (bijv. onderwijs, zorg, welzijn);
 - o overige - niet specifiek bekende - onderliggende oorzaken voor trends in zwembadbezoek.
- De definitie waar zwemwater voor een bepaalde activiteit aan moet voldoen, is 'zwart-wit': als een bassin 'op papier' voldoet, wordt het meegenomen, anders niet. Door creatieve oplossingen, flexibiliteit van gebruikers en zwembadmanagement/ -medewerkers en pragmatisch programmeren, kan zwemwater in de praktijk wel eens breder worden ingezet dan volgens de definitie wordt aangenomen. Desondanks is een definitie nodig, die niet te ruim is, omdat daarmee de zeggingskracht van het planningsinstrument zou worden beperkt.

³¹ Het aantal bezoeken dat een bepaalde hoeveelheid zwemwater kan accommoderen.

³² Het aantal zwembadbezoeken dat geaccommodeerd moet worden met een bepaalde wateroppervlakte.

³³ Aldus wordt geen rekening gehouden met mogelijk latent aanwezige zwemwaterbehoefte onder mensen die best zouden willen zwemmen, maar geen zwemwater beschikbaar zien van de door hen gewenste kwaliteit op de door hen gewenste tijden

Om een idee te geven hoe de zwembaden zijn 'toegewezen' aan bepaalde activiteiten, is in deze bijlage de definitie gegeven waaraan zwemwater dient te voldoen om geschikt te zijn voor een bepaalde activiteit.

Activiteit	Lengte	Breedte	Oppervlakte	Diepte	Temperatuur
Zwemonderwijs			160m ²	Minimaal 0,8m	27+ graden
Sport	25, 35 of 50m	12,5+ m		Tenminste 2m	25-28 graden
Doelgroepen	>= 7m	>= 7m	100m ²	Variabel (0-2m)	28-32 graden
Banenzwemmen	25 of 50m	2,5m en daar een veelvoud van		1,10+ m	27-29 graden
Pretzwemmen				Minimaal 0,2m	28+ graden